

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

Hasábsós petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetért
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, január 10.

Galiciában közvetlen közelről folynak a harcok

BUDAPEST, január 9. (Hivatalos.) Nyugatgaliciában, ahol az ellenfelek nagyjából a legkisebb távolságra megközelítették egymást, Jaklicyntől északkeletre fekvő magaslatokon ellenségnek egy éjjeli támadását visszautasítottuk.

Visztulától északra tart az ágyúharc.

Oroszlengyelország egy nagyobb községének templomát tegnap este kénytelenek voltunk tüzelésünkkel felgyújtani, mivel az oroszok a templomtornyon géppuskákat helyeztek el.

Dél-Bukovinában a Kárpátokban csak oszátározások folynak. Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Felrobbantott francia csapat.

BERLIN, január 9. A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugati hadiszintér: A kedvezőtlen időjárás számos felhőszakadásos és zivatarokkal tegnap is tartott. A Lys folyó némely helyen tulcsapott a medrén.

Soissonstól északkeletre ellenségnek több támadását franciák súlyos veszteségei mellett visszavertük. Perthesnél (chalonsi tábortól északra) franciák egy támadását ugyancsak súlyos veszteségeket okozva nekik, szintén visszavertük.

Argonnok keleti részében csapataink sikeres rohamot hajtottak végre, egy százhusz franciát elfogtak és néhány aknavetőt és egy bronzmozsarot zsákmányoltunk.

Sziléziai vadászok, egy thüringiai zászlóalj és hesszeni honvédek tüntettek ki magukat ez alkalommal.

Flireynél egy állásaink előtt levő, általunk el nem foglalt árkot abban a pillanatban robbantottunk fel, amelyben franciák elfoglalták. Az árkot elfoglaló egész francia csapatot megsemmisítettük.

Sennheimtől nyugatra és délre semmi sem változott. Oberburnhaupból és a helység előtt levő árkokból franciákat állásaikba visszavertük, egyszázkilencvenet el is fogtunk közülük. Legfőbb hadvezetőség

Kedvezőtlen időjárás Lengyelországban.

BERLIN. A nagy főhadiszállás jelenti: Keleti hadiszintér: Keleten helyzet állandóan rossz időjárás mellett változatlan. Január hetedikétől zsákmányunk kettőezer fogolyra és hét géppuskára gyarapodott. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A csatatér lehellete.

Arad, január 9.

Minden háborúnak kísérő réme, velejárója a járvány. Rosszabb, veszedelmesebb a fegyvernél, az ellenségnél. Az ellen tud védekezni a vitézség, a katona ügyessége. A járvány orozva támad, tömegesen öl, a nélkül, hogy az erejével az orvostudomány teljes biztonságát meg tudjon mérkőzni. És mialatt a harcok csak bizonyos területeken pusztítanak, határuk az előnyomulások vonalain meg van szabva, a járványok eljutnak a csataterektől messze eső helyekre, gyanútlan, békés lakosság közé. Annál a pusztításnál, amit okoznak, szinte rosszabb a hatása a rémületnek, amely a nyomukban jár.

Ilyen nyugtalanság tapasztalható néhány nap óta Aradon, annak hírére, hogy a Szerbiából idehozott és a várba internált foglyok között járványok szedik sűrű áldozataikat. A hírek nem voltak alaptalanok, de ép annyira teljes a megnyugvás, hogy a járványok kihurcolása ellen a kellő intézkedések megtörténtek. A hadifoglyokon kívül másokon az illetők betegségeit nem tapasztalták, és ez arra vall, hogy az a körültekintő gondosság, amely az aradi várban az internáltak sorsát intézi, erre is kiterjesztette figyelmét, és elhárította annak veszedelmét, hogy a háborúnak ilyen, mindenestre komoly veszedelmeit közelebbről megismerjük.

A járványokkal szemben azonban nem terjedhet eléggé messzire az óvatosság, és nem lehet fölösleges a legszélesebb körű védekezés se. Helyén való volt tehát, hogy a város járványbizottsága összeült és a már megtörtént intézkedéseken kívül újabb lépéseket követeljen minden lehetőség elhárítására, amelyből komolyabb bajok csirája eredhet.

Remélhető, hogy a város kívánságait az illetékes magasabb katonai

hatóságok nemcsak meghallgatják, hanem a formások és a rendes hivatalos eljárások mellőzésével cselekedni fognak is. — A járvány ép olyan, mint az ellenség, a hol az fölbukkan, nincs helye annak, hogy a szembe került kisebb parancsnok a felsőbb parancsnok véleményét és utasítását kérje, ez ismét följebb és följebb forduljon parancsért, egész a főhadiszállásig — és onnét viszont fokról-fokra jöjjön a rendelet, hogy mit kell csinálni. A mint a századparancsnok a gyors veszedelem, vagy a váratlan helyzet esetében a maga belátása és felelőssége szerint cselekszik, úgy, a mint az ellenségen a legnagyobb sikerrel üthet rajta, azon módon kell most, még az előirt szabályok ellenére is, felsőbb utasítások bevétele nélkül cselekedni, hogy egyrészt a várban elhelyezett katonaság, másrészt a város polgári lakossága a fertőzés veszedelmeinek kitéve ne legyen. Ha már a háborúnak sok egyéb baját, gondját, fájdalmát és kellemetlenségét el kell viselnünk, — ezt, miután mód van rá, takarítsuk meg magunknak.

Egyébként — és ezt a mai, ijedtségre könnyen gyulladó állapotban — különösen hangsúlyozni kell, — aggodalomra nincsen ok. Az elkülönítés megtörtént a ragályok, amelyeket az internáltak Szerbiából hoztak magukkal, eddig osakis közülük szedték az áldozatokat. A veszedelem, amelyet az ellenséges föld velük küldött közénk, rajtunk nem fogott és remélhető, hogy ezután se lesz ereje. De ehhez minden eszközzel hozzá kell járulni s ha máskor is helyeseltük, még a tulságba menő elővigyázatot is, amelyet a járványos betegségek felbukkanása idején érvényesítettek, most, a háboru alatt, kétszerezsen indokoltnak és helyénvalónak

tartjuk azt. A harctér sirkeresztjeit és jeltelen hantjait ne szaporítsa egyetlen sir se, amelyet idehaza a háboruban született járvány miatt kell megásni.

Bezárták a vár kapuit.

(Elzigetelték a szerbek közt jelentkező betegségeket. — A járvány-bizottság ülése. — Krematórium az elhaltak temetésére.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 9.

Arad város közigazgatási bizottságának legutolsó ülésén történt, hogy Tisch Mór dr. főorvos jelentést tett a várban internált szerb foglyok tömeges elhalálzásáról. A tüdővészén kívül a ragályos betegségek több faja is pusztított soraikban, akik különben is olyan állapotban kerültek Aradra, hogy magukkal hozták a különféle bajok ezer csiráját. A főorvos jelentésével kapcsolatosan kifejezett ama jogos óhaj-tásunk, hogy az illetékes fórumok cselekedjenek gyorsan és radikálisan, nehogy a város közönségének aggodalomra legyen oka, elismerésre méltó lelkiismeretességgel talált megér-tésre és megnyugvással jelenthetjük, hogy úgy a katonai parancsnokság, mint a polgári hatóság a hatalmában álló minden eszközt máris igénybe vett és garanciát teremtett arra, hogy a fertőző betegségeket a várban elfojtják és annak területén elszigetelik.

A főorvos javaslatára Varjassy Lajos polgármester ma délután öt órára ülésre hívta össze a járvány bizottságot, hogy a rendkívül fontos kérdéssel tanácskozzék. Megjelent Hegedűs Ede alezredes állomásparancsnok és Teodorovits József dr. főorvossorvos kórházparancsnok is.

A főorvos bejelentette, hogy december 9-ikén hagyta el az utolsó koleragyanus beteg a járványkórházat és azóta újabb megbetegedés nem történt. A múlt hónap 25-ikén kiütéses tüdő gyanus megbetegedés történt a vármegyei kórházban. A beteget a járványkórházban internálták, hozzátartozóit is megfigyelték nyolc napon át, de azok teljesen egészségeseknek bizonyultak, úgy, hogy az említett betegség abszolút nem járvány jellegű.

— Tegnap — folytatta a főorvos előadását — azt az értesítést kaptam a katonai kórház parancsnokságától, hogy a várban inter-

nált szerbek között hólyagos himlő esete fordult elő. Azonnal személyesen vizsgáltam meg a beteget és megállapítottam, hogy ez az eset különbözik a három hét előtt konstatált himlő megbetegedésektől, amelyek enyhe lefolyásúak voltak és amelyek megállapítása után nyomban beoltották az összes internált szerbeket. Intézkedtem, hogy a beteget teljesen izolálják, jelentést tettem a polgármester urnak, a ki sürgősen értesítette a belügyminisztert az esetről.

— Ezzel kapcsolatosan, hogy a terjedésnek gyökeresen elejét vegyük, javasoltam Hegedűs Ede alezredes állomásparancsnok urnak, hogy a himlő elleni beoltásokat most már a vár összes lakóira rendelje el, a vár kapuit zárassa be és úgy, a ki, mint a bejárást tiltja el. Ez tegnap délelőtt meg is történt.

— Hogy ott ez a ragály felütötte a fejét — mondotta Tisch dr. — nem csodálkozom, mert a basztionok, ahol a szerb internáltak laknak, egészségtelenek és nem alkalmasak tömeg lakásra. Az emberek a földön, szalmán fekszenek, egy orvosuk van mindössze. A múlt hetekben, mikor a könnyebb fajta himlő megbetegedés történt, eimondottam észrevétel-met az alezredes urnak. A tényeket megerősíti az, hogy ma újabb két gyanus beteget kellett izolálni. Ezek kapcsán azt javaslom, hogy a járvány-bizottság keresse meg az állomásparancsnokságot: építsen át az ágyra külön fűthető kórház-barakkot, ahol az összes tifusz, vérhas, himlő betegeket külön-külön osztályban elhelyeznék. A barakk, mint a tapasztalat bizonyítja rövid időn belül elkészülhet. Azt kérem végül, hogy a járvány-bizottság erről értesítse a temesvári hadtestparancsnokságot.

A bizottság helyesléssel és megnyugvással fogadta a főorvos előterjesztését.

— Talán leghelyesebb lenne — szólt a polgármester — ha direkte a hadtestparancsnoksághoz fordulnánk és kérnők, hogy vagy gondoskodjék az internáltak megfelelő elhelyezéséről, vagy pedig vitesse el őket Aradról, mert azokban a helyiségekben, amelyekben most vannak, a betegségek nem szűnnek meg és veszélyeztetik a várost.

— Már intéztem felterjesztést a hadtestparancsnoksághoz — mondotta Hegedűs alezredes — barakkok építése iránt.

— Ha a hadtestparancsnokság nem intézkedik sürgősen, akkor magához a hadügyminiszterhez fordulok — jelentette ki a polgármester. Szükségesnek tartanám még, hogy a városi tisztviselők orvosok az összes szerb foglyokat megvizsgálják, hogy a gyanusakat már most el lehessen különíteni.

— Ezt az intézkedést már megtettem —

mondotta Teodorovits dr. főorvossorvos — és a gyanusak el vannak különítve.

Leitner Ernő dr. azt kívánta, hogy a bizottság forduljon Károlyi Gyula gróf kormánybiztoshoz segítségért és hogy a hólyagos himlő beteget hozzák ki a várból és helyezték el a járványkórházban.

Hegedűs alezredes, Issokutz László dr. és Tisch dr. meggyőzték a bizottságot, hogy egyik intézkedésre sincs szükség, sőt veszélyes lenne, ha a fertőzés fészket két felé osztanák. A himlő ellen biztos védekezést nyújt a beoltás, a városi barakk pedig fentartandó esetleges kolerás betegek részére.

A bizottság ezután a tömegesen elhalálozó szerencsétlenek eltemetésének kérdésével foglalkozott. A főorvos tett ebben az ügyben is javaslatot, amely bizonyára a legcélszerűbb és legmegnyugtatóbb megoldási mód lenne. Elmondotta, hogy január hónapban eddig 73 halálzás, ma például 8 temetés volt. Nem tartja megfelelőnek a mai rendszert, hogy a halottakat végig viszik a városon a polgári temetőbe. Indítványozza, hogy egy ideiglenes krematóriumot építsenek a várban, amint ezt a katonai hatóság Zsolnán, a nagy megfigyelő kórház mellett tette. Ehhez törvényhozási intézkedés nem szükséges, elég a belügyminiszteri engedély. A mai gyakorlat, hogy a két méteres mély sirba hat halottat temetnek egymás mellé, sehogysem jó és a temető-felügyelő jelenlétére is, hogy a temető rövidesen megteljen.

— Talán a vár megfelelő területén lehetne temetőt berendezni — indítványozta Greón Nándor főkapitány.

— Nem lehet, mert árterület — mondotta Nachtnébel Odón főmérnök.

A bizottság legtöbb tagja ezután úgy nyilatkozott, hogy az elavult nézet, amely szerint a víz által kiugrozott hulla fertőzne.

Hegedűs alezredes lelkiismeretes gondosságáról és a várossal szemben mindig tanúsított, a polgárság részéről a legmelegebb elismerésre méltó előzékenységről tett ismét bizonyosságot.

— Felterjesztést intéztem már a temesvári hadtestparancsnoksághoz — mondotta — és kérttem, hogy küldjenek ki szakközvet, aki a vár felszigetén jelöljön ki temető helyet. Magam is krematóriummal óhajtom megoldani ezt a fontos kérdést és ezért ennek létesítése iránt is tettem előterjesztést.

Hálás elismeréssel vette tudomásul a bizottság a bejelentést és a főorvos javaslatára úgy intézkedett, hogy a végleges rendezés idejéig az elhalt szerbeket a vár VI-os kapuján viszik ki és csónakon átszállítják a Maroson és a mikolakai katonai temetőben helyezik örök nyugalomra.

A szobor kinjai.

Írta: Szini Gyula.

...Meghámozták az almát. Az alma borizú volt. Bort sohasem ittak, mégis tudták, hogy borizú. Télen át almán, kenyeren, szalonnán éltek. Hust csak akkor ettek, ha a faluban valakinek a marhája lefuvódott. Egy-kezű emberek voltak. Az én szüleim...

En pedig csak nemrég pezsgős trufé-öt ettem, rajnai lazacot, az Irie taváról egy saját-ságos hüllő állatot, kirai ehett szalanganfecske-tet meg mi egyéb békacombot. Egy milliárdos lakomáján. Az orvosok appendicitistől lettek k és még sok egyéb nyavalyám van, ami miatt hoi az egyik, hol a másik részete föl-cnek a világnak. Ugy ismerem a világ összes gy. gyító fürdőit, mint gyermekkoromban a falunkceti kutak vizét.

Fazekas inas voltam akkor. Megtépáztak, me-cibáltak, ha az agyagra nagyon vizesen borítottam a rongyot, hogy elsárosodott, vagy ha szárazon tettem rá, mert akkor kiszikkadt az agyag reggelre. Sok verést kaptam, de szerettem a mesterségemet az agyag miatt, amelyet még álomban is gyurtam az ujjaimmal.

Az agyagba hamarabb voltam szerelmes, mint az asszonyba és hamarabb is tapogattam. Agyagból megcsináltam a Mihály bátyám alak-ját, aki kondás volt a falunkban. Az uraság tehetséget látott bennem. Az apámat rávették, hogy a városba küldjön szobrászinasnak.

Ott megint sok verést kaptam, de legalább sokat tanultam. Es ekkor voltam életemben először szerelmes. Agyagból kinyomogattam egy szép kerek rőti testet, a mely az Eviére hason-lított. Ez volt az én első igazi szobrom és Evi volt az első igazi szerelmem. Evi cselédleány volt és sok katonalegény kerülgette. De egyszer könyörületből engem is meghallgatott.

Szép, holdas este volt. Először ismertem meg, hogy mi a szerelem. Akkor még nem tudtam, hogy mi a betegség. Még nem tudtam, hogy sok-sok év múlva azért kell végigvándorolnom a világ összes fürdőin, mert valaha Evit szerettem.

Lakom a világ egyik legszebb palotájában, az előkelő Tite-streeten. Feleségem, lady Albemarle betanított egyszer vendégül látja London „supper ten”-jének kimagasló alakjait. Az angol miniszterelnök minden héten fölkeresi a feleségem szalonját.

Nem szeretem a feleségem fogadónapjait. Ilyenkor elő kell bujnom a kerti viskóból, ahol esőndösen élem napjaimat. Ilyenkor mindenféle szagos olajjal lesimítják hosszú, borzas hajamat. Simára borotválják. Fekete ruhát, tiszta inget adnak rám, a mellemre kitézik csillogó rendjeleimet és fogadnom kell az előkelő vendégeinket.

— Milyen nagy művész önt! — mondogatják és én nekem el kell darálnom a mon-dókaimat:

— Senkisésem olyan nagy művész, hogy ne kellene megköszönnie az ön kedves, nagybecsű és műértő figyelmét, mylady.

Néha azt kell mondanom, hogy „lady”, néha „lord”, néha „marquis” vagy „herceg”, de olykor eltéveszttem a címeket és az emberek összemossolyognak a hátam mögött. A lángelme szórakozott. De ők azt nem tudják, hogy valahányszor tévedek, utána összeszednek engem, mint valami kis gyermeket.

Tudom, hogy fiatal szobrászok és gunyos újságírók rajtam mulatnak, mert mindig ugyan-azzal a betanult mondókéval tisztelem meg magas pártfogóimat. Azt a viccet terjesztik rólam, hogy egyszer magának az angol királynak mondtam dadogva: „köszönöm, mylady.” Nem, ennyire még nem vagyok...

Ha hibát ejtek a beszédben, főként onnan van, mert beszélni sohasem tudtam. A nyelvem az ujjaimon volt, mikor agyagot gyurtam velük. Magam sem tudom, hogy alapjában mi vagyok, művész-e vagy paraszt.

A vendégeimat mindig be kell vezetnem a műtermembe, ahol nagy és régóta kész szobraim állnak. Akad nagyrítkán ember, aki először látta ezeket a szobrokat és nyitva-felejtí ajkát, tágra nyitja a szemét és szóltan bámulással, valószínű áhitattal szorítja meg a kezem. Minden tíz évben akad ilyen látogatóm is. De a többi...fecsegni kezd, mindenki ugyan-azokat a közhelyeket mondja és én is csak szájkamódra köszönöm meg szíves érdeklődését.

Boeriu ezredest Mária Terézia-rendre ajánlják

(A kraszniki csata hősei. — Egy hadosztály helyett harcolt a soproni ezred három zászlóalja. — „Csak kötelességemet teljesítettem.”)

Távirati tudósítás.

Arad, január 9.

Megírta már az Aradi Közlöny, hogy Boeriu János, a 76. gyalogezred ezredese, aki éveken át az aradi 33. gyalogezred alezredese volt, a harotéren megsebesült és vitézségeért királyi kitüntetésben részesült. A hő ezredesről és tizenhét tisztársáról most Roda-Roda, a Neue Freie Presse haditudósítója a következő érdekes cikket írja:

— Boeriu János ezr. 76. gy. e. seb., Bartoloz Károly tart. zászlós 76. gy. e. seb., Bogdány József hadnagy 76. gy. e. seb., Felber Károly tart. kadett 76. gy. e. el., Gyarmathy Kálmán tart. zászlós 76. gy. e. seb., Hantzinger Sándor tart. kadett 76. gy. e. seb., Havas László tart. zászlós 76. gy. e. seb., Kelemen Henrik kadett 76. gy. e. seb., Kleisner Károly tart. zászlós 76. gy. e. seb., Láng Mihály főhadn. 76. gy. e. seb., Magyar Jenő zászlós 76. gy. e. seb., Masok József tart. zászlós 76. gy. e. seb., Mikula Antal főhadnagy 76. gy. e. seb., Müller Frigyes tart. hadnagy 76. gy. e. seb., Müller Rudolf 76. gy. e. seb., Nemes Aladár tart. zászlós 76. gy. e. seb., Dálnoki Veres Gábor tart. zászlós 76. gy. e. seb., Winter Oszkár főhadn. 76. gy. e. seb.

Egy csapatot tizenhét sebesült tisztje és kadétje. A legtöbbjük tartalékos. Az aktív tisztikar névsorát régebbi veszteségi kimutatásokban, az 1914. augusztusiakban kell keresni. A világos szürke parolis hetvenhatorok, soproniak ugyanis már beszéltettek egyszer magukról: a kraszniki napokban.

— Fájdalom, ma sincs még megírva pontos története a nagy kraszniki csatának. Az oroszok (ők lublini csatának nevezik) sem hozták nyilvánosságra a maguk leírását a csatáról. Kraszniknál keveredett össze először lengyel földön a német, osztrák és magyar vér. A nyugati szárnyon, Ksiezomiesznél egy orosz néptőlkelő hadosztály harcolt, keleten, körülbelül

Turobinnál, alighanem legalább egy orosz brigád küzdött. A Dank hadsereg centruma három osztrák-magyar hadtestből állott. Mindent összevéve 300.000 emberrel nem lehettek sokkal kevesebben, az oroszok túlerőben voltak velük szemben.

— Az orosz állások kulcsa a polichnai magaslat volt. Erős tüzéség tartotta megszállva és előbb kilenc, sőt később tizenhat zászlóalj gyalogság, a cár legkiválóbb csapatai. Boeriu ezredes három „híno” (nyugatmagyarországi sváb) zászlóaljjal tört Polichnára, megverte az oroszokat és üldözte őket. A hínoeknek hatvan százalékos veszteségeik voltak, de mégis győztesek maradtak.

Később megtalálták egy orosz tiszt naplóját, a melyben foljegyzések voltak Polichnáról. Ez van benne: „Az orosz centrumnak nehéz helyzete volt két osztrák-magyar hadosztályal szemben, a melyek egyike Zaklikowon keresztül nyomult előre, a másik Modliborzyeón keresztül Polichna felé.”

Milyen heves lehetett a soproniak támadása, ha az oroszok három zászlóaljat egész hadosztálynak gondoltak, vagyis 3000 ember támadásáról azt hitték, hogy 20.000-ren támadnak. A vitéz Boeriu ezredes magas kitüntetést kapott és feljebbvalói felszólították, adja be kérvényét a Mária Terézia rend lovagkeresztjéért. Az ezredes egy kis cédulára ceruzával a következő szavakat írta:

— En csak kötelességemet teljesítettem. De ha ennél többet tettem volna, még akkor sem érdemelnék meg különös dekorációt. Mert magától értetődik, hogy a katonának minden erejét végsőkéig meg kell fejtetni a házáért végzett szolgálatában. Ha megkapnám a Mária Terézia-rendet, csak azért örülnék neki, mert így megörökítő maradna eszem haditette.

Egész London tudja, hogy már tíz év óta nem csinálok semmit. De a műtermemben ott áll nedves ronggyal leborítva a szobor, félig készen, amit husz font sterling hallgatási díj fejében készített egy tehetséges és nyomorgó fiatal szobrász. Ha nagy a vendégközörség, neki gyűjtök a félig kész agyagnak és pepecselek rajta mindenki szemeláttára, de jól vigyázok, hogy semmit el ne rontsak. Tessék-lássék dolgomat aranyból való simitópálcával végzem, amivel a londoni nők lepte meg tíz évvel ezelőtt. Ép azóta nem tudok alkotni.

Ha a vendégeim is jól tudják, hogy a félkarom béna. Alig tudom fölemelni. Ujjaim közt ostobán, bémán, tehetetlenül, céltalanul remeg az aranyvessző. Csodálom, hogy az emberek szemembe nem mosolyognak. Nyílt titok, hogy beteg vagyok. Már nem is szégyenlem magamat.

Egész London mulat rajtam. És senkinek sem jut eszébe, hogy megsajnáljon. Hirességem miatt sok az irigység. Ezek nem tudják, hogy néha mégis bemegyek a műtermembe és föl akarom emelni a régi, durva, agyagos mintázó fumat, de nem tudom. És ilyenkor sirni kezdek, aztán összeroskadok. Megtörtént hogy két napig feküdtem ott a földön és nem tudtam elmozdulni. Vendégeim nem jöttek, a cselédek pedig másként nem vettek volna észre. Különben is olyan messzire vannak a műtermemtől, hogy a kitalálásomat sem hallották. Feleségem kerestett ugyan, de senkinek eszé ágába nem jutott, hogy ép félreeső műtermembe tévedtem.

Az életem legnagyobb részét a kertben töltöm. Sűrű, nagy és szép kert. Néha azt hiszem, hogy odahaza vagyok, a Mogyeróshan. Fecske itt is van, a fű itt is zöld és a fák is ugyanazok, mint otthon a falumban.

Csengelyű van a nyakamba kötve, hogy a cselédség megtaláljon, ha keres az irratlan nagy parkban. Nálunk odahaza a bárányka nyakán volt ilyen kis kolomp, hogy tilosba ne tévedjen. En is ilyen bárány vagyok, én Islenem és te tudod, hogy mennyit szenvedek!...

A cselédek rosszul bánnak velem. Ha a komornyik dühös, akkorát dől az oldalamba, hogy pityeregni szeretnék, mint a gyermek. Ugy is bánnak velem, mint vásott kölyökkel. Ha észreveszik, hogy levstem a cipőm és mazitláb járok, megvernek és nem adnak ennem. Egyszer bezártak a fűskamarába, mert ép akkor jártam mazitláb, amikor vendégek jöttek a kertbe.

Nagyon idegen és nagyon szomorú vagyok ebben a parkban. Minden nap elfelejték egy angol szót és eszembe jut egy magyar szó. És ha a bokorra azt mondom, hogy „bokor”, az emberek kinévetnek, mert senki sem tud körülöttem magyarul. Csak a magyar inasom. Ez meglop, zsarol, kínozt engem, de mégis megbecsülöm, mert földim. Gyurinak hívják.

Tíz év óta csak egyszer voltam boldog. Magam sem tudom hogyan, magyar cseléd-leány szegődött házukba. Falumbeli volt és azon az édes nyelven beszélt, amelyen egykor Évi, az első szerelmem. Hasonlított is rá egy-

A duklai gróf.

(A kifosztott kárpáti kastély ura.)

As Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 9.

Azon a kis, tulzsufolt menekülő gőzösön, amely szeptember közepén Finnországból Gell-lebe szállította a varsói német és osztrák-magyar főkonszultságok egész személyzetét, különös összehozott társaság volt. A németek és osztrákok, akiket Wilmában oly aljasan bántalmazott a oszcselék, még mindig nem nyugodtak meg eléggé, lehet rajtuk látni, hogy még borzalmasan él bennük az átszenvedettek emléke. Az amerikaiak amerikaiasan jól érezték magukat, talán már csak azért is, mert idejekorán első osztályu kajuttókat foglaltak le maguk számára. Máskülönben mindenki aludt a fedélzeten, vagy jobban mondva virrasztott mindenki, örülve még annak is, hogy tényérnyi hely jutott neki a hímáldozó hajón, amely hazájába szállítja. Különös típusok voltak, amelyek mindenkinek feltűntek volna, az atléták, egy bajor a feleségével, egy berlini asszony, aki Pétervározt elvesztette 3000 rubelnyi egész vagyonát, egy berlini mérnök, akit a háború kitörése Vladivosztokban ért, egy Zepelin arcú öreg német tartalékos tengerész és egy lengyel gróf. Soha sem fogom elfelejteni azt a pillanatot, amikor bucsút intettünk Finnországnak és a barátságos fiún kikötőszertnek, amikor a hajó már megindult és a bajor észrevette, hogy két kutyája kosarastól együtt a parton maradt. Le akart ugrani a hajóról, úgy viselkedett, mintha kétségbeesésében megőrült volna a sirt...

Csak egy ember emelte büszkén magasra homlokát a hajón, a lengyel gróf. Alakja olyan, amilyenket Matejke örökített meg óriási festményeiben. Az aggyastán mindenkibe udvarlás volt, mindenki számára volt egy barátságos szava, de mindamellelt az egész utazás alatt tartózkodó maradt. Ruhája elhanyagolt volt, mert minden ingóságát a varsói kormányzóságon hagyta, csak egy dolgot hozott magával, amivel lefőzött valamennyiünket: a szolgáját. Mint valami pudlikutya, úgy gondoskodott az gazdájáról.

keveset. Gyönyörködtem a hangja seregében. Azt hittem, hogy megint odahaza vagyok, a régi délibábos nótákat hallgatom és újra fazekas inas vagyok. Nagy örömben megőleltem és megcsókoltam a leányt, akit Rózsának hívtak.

— Menjen innen, vén számár! — mondta Rózi negédesen, kedvesen és én nekem úgy rémlett, mintha az Évi hangját hallanám.

Szerelmes lettem a leányba. Tisztán, igazán szerettem őt, mint egy ábrándos ifju, mint egy proféta, mint egy művész! És életem egyik legnagyobb csalódásom volt az, amikor egyszer a parkban, bujkáló holdfényben megpillantottam Rózsit, amint megcsókolta a Gyurit inasomat. Akármint uralkodtam magamon, mégis összeestem ott a kertben és esés közben bezúrtam a fejemet. Emlatt megsáidták Rózsit, meg a Gyurit. Azóta mind a ketten haragsznak rám és ezt éreztetik is velem...

Csak még egyszer láthatnám a Mogyeróst, hol gyermekkoromban pálcákat vágtam és madárfészket csentem. Nem is akarok addig meghalni, míg a Mogyeróst újra nem látom. Ott meg tudnék gyógyulni, tovább tudnék élni, legalább száz éves koromig. Hiszen össze-vissza még csak negyvenöt éves vagyok.

És otthon csak almát ennék, stmmi egyebet. Magam hámoztnám meg túri bicskával és megízlelném, hogy borít-e még, mint volt gyermekkoromban? Ugy élnék megint, egyszerűen, egyszerűen, boldogan, mint az en szegény, sutás, gunyás szüleim.

Vajon mit gondolkozott az öreg gróf? A duklai gróf volt. Gabiciába utazott, Duklára menekült, ott állt ősi kastélya, amelyben egykor a Szilésziából elűzött János Kázmér király lakott, a Jagello-s a megmaradt lengyel lovagok ott csoportosultak a király körül. Most valami hasonló dolgot élt át az öreg gróf. Mint a lapok jelentették, Duklán egy izben bent voltak az oroszok, s a gróf történelmi kastélyát is ki-

fosztották. Csak képtárát tudta megmenteni még idejében. Azt mondják, a képtár híres volt. Én soha sem láttam, de tudom, hogy minden lengyel grófnak van egy „híres képtára”, amelyről szorgosabb vizsgálatnál kitűnik, hogy barokk időkbeli, a Carocci iskolából származik. A gróf családjában sok híres jezsuita volt, egy közülük Japánban martirhalált halt. Egy lengyel martír sorsa a duklai grófé is.

Egy kisszentmiklósi tüzérönkéntes naplója.

(A megmentett üteg. — Támadó oroszokból futó oroszok. — Bugarin alezredes megsebesül. — Karácsonyest a püspök vadászkastélyában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 9.

Ha egyszer, békésebb napokban megírják annak a pusztító, óriási háborúnak a történetét, külön fejezetet, a legszebb és legragyogóbb fejezetek egyikét kell szentelni ebben a történetírásban a kisszentmiklósi lovagló tüzérosztálynak, amely vitézségével mindenhol ki-tűnt és a hadiszerencse sem maradt el a bátor tüzérek mellől.

Azokról a napokról, amikor még lángoló lelki parancsnokuk, a hősi halált halt Bugarin alezredes vezette tüzereit, irányította gyilkos tűzü agyuit, megkapó közvetlenséggel és friss eleven szavakkal irt naplószerű jegyzeteket Mayer István a kisszentmiklósi lovastüzérek önkéntese. A tüzérönkéntes feljegyzései karácsonyig így mondják el a kisszentmiklósiak harcait, parancsnokuk megsebesülését:

— Nehéz napok voltak a mi derék csapataink számára, míg a tulerós orosz hadakat szeretett hazánkból kiszoríthatták. M. városkánál volt az utolsó heves összeütközés. Csak lépésről-lépésre tudtak gyalogosaink az ellenséges hadállásokhoz közlekedni, mikor egyszerre egy magas hegyen az oroszok oldalában egy válogatott vitéz csapat tűnt fel, mely a leg-rövidebb idő alatt olyan pusztítást végzett az ellen sűrű soraiban, hogy az hanyat-homlok rohant a határon túl.

A kisszentmiklósi lovagló tüzérosztály 2 ágyuja, melyeket R.-a Béla hadnagy vezényelt egy huszárszázad fedezete alatt, döntötte el a nap sikerét. Miután még egy üteg csatlakozott ezen kis csapathoz, melyet most már Bugarin alezredes, az osztály bátor parancsnoka vezényelt, rögtön üldözőbe vette a gyorslábú muszkát, kitől 3 gépfegyvert zsákmányolt és számos foglyot ejtett.

December 14. Kora reggel, még sötét az ég, hideg szél fúj a galíciai hegyekről. Mély sáros úton vonul a kisszentmiklósi lovagló tüzér osztály tegnapi tűzvonalába. Az előrsők szüntelen puskaropogása, a kerékek síró nyikorgása roszították meg a nagy titokzatos csendet, mely minden egyes lelket a kételyek, bizonytalanság nyomasztó érzésével töltött el. A nap elrejtőzött a sűrű felhők mögött s csak lassan bontakozott ki a tegnapi csatakép.

Előttünk egy magas gerincen 2000 lépésnyire feküdtek lövészeink az ellenséges lövészárkokkal farkasszemet nézve. Tuloldalón sűrű erdő terült el, melyben mintha mozgás, csapatok, erősítések közeledése lett volna észlelhető. 8 órakor az egész vonalon élénk puskaropogás fejlődött ki. 14 ágyuból szórták tüzereink a halált az ellenség sorai közé. De csak óvatossan lehetett tüzelni, mivel a mieink és az ellenség már nagyon közel voltak egymáshoz, úgy, hogy átkiabáltak egymásnak, a muszkát megadásra szólítva fel.

A jobb szárnyon egyszerre csak sortüzsortüzre következett, az oroszok lömodora messziről észlelhető volt és csapataink a meglepően erős tömegekben támadó ellenséget hátrálni voltak kénytelenek.

Az erdő védelme alatt vonta magához erősítéseit az orosz s aránylag csekély számu gyalogosainkat kiszorította állásaiból. Kritikus pillanat volt s gyors segílyre volt szükség, különben az osztály ütege is odavész.

Sűrű golyózápor szelte az ütegeket s az osztály parancsnok megfigyelő állását, melynek közelében B.-a kapitány ütege volt pozícióban. Az előre nyomuló sűrű tömegeket pusztító tűz alá venni egy pillanat műve volt. A parancsnok, az osztály segédtisztje, a szakasparancsnokok egy-egy ágyut vezényeltek, hogy annál biztosabb, hatásosabb legyen az egyes lövés.

K.-s főhadnagy a jobb szárnyon lévő üteg biztonsága miatt engedélyt kért, hogy magát a harctér azon részén informálhassa. Nem tördelve a mellette élesen füttyölő golyókkal lóra kapott s egy-kettőre ott termett, ahol a veszély a legnagyobb volt. Gyorsan megállapította a helyzet súlyos voltát; az üteg már védtelen volt, gyalogosaink már mögéje hátráltak s az ellenség mintegy 600 lépésre közeledett.

Cselekedni kellett. Pár perc műve volt s a bátor főhadnagy új támadásra, előrenyomulásra vezényelte a sebtében összegyűjtött gyalogságot és a fél század huszár ágyu fedezetet. Közben B.-a kapitány a legpompásabb gyors-tűzzel gyilkolta az elbizakodott ellenséget. Két tűz közé kerülve a támadásból futás lett s míg a hátul levők megfordulhattak, a tul buzgók fogságba estek. K. főhadnagy gyors, hősies magaviseletének köszönte a jobb szárny a váratlan sikert, másrészt egy üteget mentett meg súlyos veszteségektől, vagy talán a fogságba eséstől. Amikor a főhadnagy a parancsnokhoz visszalovagolt, Bugarin alezredes a vállára veregetve csak annyit mondott:

— Sehr brav! — de szemében a büszkeség ragyogott.

December 16. Már harmad napja álltunk ugyan azon a helyen. Egy nappal előbb az ellenséges tüzérség mély barázdákat szántott ütegeink előtt.

A mai napon oly különös nyomasztó volt a hangulat, mintha valami nagy baleset előzetében lélekzett volna az egész harc vonal.

9 óra tájban mindnyájunk réme, az oroszok nehéz mozsarai léptek működésbe. Eleinte egy a hátunk mögött fekvő üres lövészárkokra írányította pusztító lövegeit, de perceről-perere közelebb vágódtak be s nemsokára ágyuink előtt is magasra esapott fel a sáros talaj, melyet 3-4 méter mélységből hajtott fel a pokoli robbanás. Ettől a peretől kezdve lövés-lövés után érte állásunkat, de szerencsére nem történt baleset.

Egyszerre új süvítés, utána rémítő robaj, dörrenés, hátra pillantva még a feldúlt föld a levegőben szállt — mikor egy ponthoz több ember, bátor tűzér észnélkül rohant, hogy a szerencsétlenül járt parancsnokot, Bugarin Emil hős alezredest, a mély árokból, melyet a végzetesnek tűnő löveg mellette vájt, kiszabadítsák.

— Meghalt? Él? vagy csak légnyomás?

Vérbe borult fejjel, bal oldalán bénán, de élve vittük biztonságba: A csákójába egy hosszú, vastag gránát szilánk furódott be és a hős koponyája mély sebből vérzett. Gyászmenethez hasonlított az a kisdéd csapat, mely a kedves sebesültet, a hordágyat kísérte a harctér mögé.

Az osztály orvosa megnyugtató diagnózist közölt s a hős mosolyogva említtette a halált:

— Csak győzzünk, a szerencse legyen ott a kiváló tüzérosztályiál... gondoljatok reám! — mondotta a hős alezredes — és kimerülve csukódtak le szemei a derék parancsnoknak. De csak pár percre, mert ismét magához tért és állapota perceről-perere javult. A sors — így reméltük akkor — nem engedi elhullni a legjobbakat...

December 24. Karácsony estéje. A kisszentmiklósi tüzérosztály most is az ellenség-gel küzd.

Különböző helyeken vannak ütegei elhelyezve, hogy a két oldalról előrenyomuló orosz tömegeket feltartóztassa, míg saját csapataink felfejlődhetnek, hogy biztos támadásba mehes-senek át. Egy üteg az új parancsnokkal báró R. M. századossal, egy kiterjedt fenyves mellett áll. A háttérben egy tágas erdőszlak, a Przemyśl-i püspök tulajdona áll.

Csak az üres falak, a termekben fagyosan süvít a szél keresztül-kasul, a kályhákat a hátráló orosz már kilyukasztotta, lovakat állított volt be a vendégszobákba.

Besételtedett s az üteg táborát vert az épület körül. Egy fél század huszár volt velünk. Az egyik termet sebtében lakhatóvá varázsoltuk, fekvőhelyül fenyőgalyak szolgáltak, a kályhát betapasztottuk s mihamar ünnepi hangulat szállt a kisdéd csapatra.

Kint a szabadban fellobogtak a tábori tűzek, az ágyucsővek meg-meg villantak a vörös fényben, a lovak nyertése, dobogása a messze édes otthon... karácsony, a béke, a szeretet ünnepe.

Kis karácsonyát két csillogó pánitál, gyertyákkal díszítve, a lépcsőre helyeztünk s mihamar körül álltak az öt hónapi folytonos harcban megégett derék legények.

A segédtiszt rövid, lelkes beszédet intézett hozzájuk s harsogó éljen kiáltások hangzottak fel a mi ősz királyunkra, a háborúra s otthoni szereteteinkre...

A gazdasági munkás-hiány megszüntetése. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület felkérése folytán a gazdaközönség figyelmébe ajánljuk, hogy a közönséges munkásokkal nem helyettesíthető, népfelkelésre kötelezett, minősített gazdasági gépkészítők (gépészek), feltétlen szükségesség esetén, amennyiben még behíva nincsenek, vagy pótlakulásokhoz vannak beosztva, nélkülözhetetlenségük tartamára, a népfelkelési tényleges szolgálat alól felmenthetők. Továbbá, hogy a cs. és k. hadügyminiszterium részint az esetleges munkásihiány megszüntetése, részint a hadi foglyok foglalkoztatása céljából, mezőgazdasági és földmunkák végzésére, az arra igényt tartó munkaadóknak, szerződés alapján hadifoglyokat bocsájt rendelkezésére. — Az ez iránt érdeklődő gazdák a gazdasági egyesület titkári hivatala készséggel nyújt bővebb felvilágosításokat.

Rabolnak, fosztogatnak az oroszok Bukovinában

(Az ukrainai légio guerilla-harcai. — A kárpáti helyzet.)

Távirati tudósít.

Dorna—Watra, január 9.

A bukovinai orosz csapatokban járványos betegségek pusztítanak. A Csernovic közelében felállított barakkházakban kétszáz tifuszos beteg fekszik. Magában a bukovinai fővárosban is százötven tifuszos katonát ápolnak. Mivel az oroszok a megszállott városok közelében mindenütt állítottak fel ilyen barakkokat, képzelhető, hogy a járványos betegségben szenvedő orosz katonák száma ezrekre rug.

Az a hírsztelés, mintha Csernovic lakossága körében éhhalál tört volna ki, nem felel meg a valóságnak. Bár a lakosság készpénzben szűkölkedik, a városi tanács naponként elegendő kenyert oszt ki. Különben az élelmiekek ára igen olcsó, például a tojás ára darabonként 20 fillér. Az orosz kereskedők minden nap nagy tömeg élelmiszert hoznak a városba.

Az oroszok fosztogatása nagy elkeseredést kelt a lakosság körében. Csernovic második megszállása után polgárokból álló küldöttség jelent meg a város parancsnoknál és arra kérte, akadályozza meg a katonák rablásait. A parancsnok ígéretet is tett erre nézve. Nyolcadnapra látták, hogy két kozákot, akik rablott holmit vittek a házuk alatt, nyilvánosan megkandacskáltak az utcán. Azonban ez sem használ, mert nincs ház Csernovicban, amelyet megkíméltek volna a fosztogatástól.

Elképzelhető, hogy a falvakban még rosszabb a helyzet, mert ott az oroszok még durvábbak. Bojan községben, amely azelőtt jó módban élt, az oroszok minden élelmiszert elraboltak, úgy, hogy a lakosság nagy inségben van. Ilyen a helyzet a többi bukovinai helységben is, amely orosz kézen van. Az oroszok mindent elvették a parasztioktól és semmit sem fizettek meg pénzzel. Aki ez ellen a gaz eljárás ellen felemeli tiltó szavát, azt letartóztatják és fogságba vetik. Pórus járt a szucavai kerületi törvényszék alelnöke, Fridie is, aki szintén tiltakozott a fosztogatások ellen: véresre verték közbelépéséért.

A csernovici rendőrség épülete tele van foglyokkal. Sokan már hetek óta ott vannak, de még nem került a sor kihallgatásukra. Néhány foglyot három hónapi börtönre ítéltek, mert német lapot találtak náluk. Osztrákbarát román újságok olvasása is szigorúan tilos.

Evreinov orosz kormányzó titkára, a csernovici tartományi törvényszék fogházából annak idején megszökött Gerovszki dr., számos hírhedt nőt alkalmazott a rendőrség kémiszolgálatára. Ezek között vannak olyan nők is, akiket az osztrák rendőrség régebben Oroszország érdekében való kémkedésért megbüntetett.

Az ukrainai ifjakból alakított légio, amelyet Vassilkó képviselő teremtet meg, Bukovina északnyugati hegyvidéken guerilla-harcot folytat az oroszok ellen és már eddig is nagy veszteségeket okozott az ellenségnek. Az ukrainai ifjak, az ugynevezett huzulok, már gyermekkorukban megtanulták a fegyverrel való bánást, valamennyien kitűnő céllovók és ismerik hazájuknak minden bokrát, hegyét, völgyét. Ezek a bátor csapatok hazájuk szabadságáért küzdenek.

A bukovinai ellenséges előrenyomulás tegnap valószínűleg az orosz karácsonyra való tekintettel szünetelt. Az orosz főerő Kimpolung-

ban szállásolta el magát, az előretolt csapatrészek pedig Pojoritánál, Jakobenytől néhány kilométerre keletre állapodtak meg. A magyar határ úgy a radnai, mint a borgói szoros vonalán biztonságban van.

Nincsenek harcaink Bukovinában az oroszokkal.

Pétervár. (Kopenhágán át.) A január 2-iki orosz lapok írják, hogy hivatalos forrásból eredő értesülés szerint az oroszok és az osztrák-magyar csapatok között eddig nem volt ütközet Bukovinában. Az orosz legszélső szárnya elérte Szucsavát és elfoglalta a várost, amely a román határtól alig egy kilométer távolságra van.

Hét ezred orosz katona van az uzsoki szorosban

Ungvár. Az Ung völgyében a tegnapi napon az egész arcvonalunkon nyugalom volt. Az orosz sereg, amely a 194., 257., 258., 133., 134. és 135. gyalogezredekéből és 159. ezred két zászlóaljából áll és négyszer négy üteg tüzérséggel van megerősítve, mozdulatlanul áll a fenyvesvölgy-hajasad-uzsoki vonalon. Visszavonulásukban némi része annak is volt, hogy az orosz karácsonyt akarták ünnepelni. A terepszonyok rendkívül megnehezítik a csapatok élelmezését. Az idő állandóan rossz. Valószínűnek látszik, hogy a nyugalom néhány napig tartani fog. A tartalékok fölvonulásával az orosz kárpáti VIII. számú hadsereg utolsó emberanyagát dobta a harctérre.

Ungvár. Az Ung völgyében ma ágyúdörgés hallatszott. Azt hiszik, hogy erősebb harcok folynak Duklánál.

Harcok orosz-karácsony estéjén.

Sátoraljaújhely. Január ötödikén éjjel csapataink megtámadták az oroszokat és néhány magaslatot megszálltak. Az éjjeli harcokkal honvédeink revánsot adtak az oroszoknak, mert ekkor volt az oroszok karácsonyestéje. Az oroszok a mi szent esténken nem engedték csapatainkat pihenni és egyik támadást a másik után intézték ellenünk. Ezt a kölesönt tegnap este viaszadtuk nekik. Egyébként a helyzet meglehetősen változatlan. Egy pont kivételével a magyar határon túl galíciai területen állanak csapataink. A sáros- és zemplénmegyei csapatok az egész vonalon megszállva tartják a határt, sőt egyes pontokon a határon túl mélyebben előrenyomultak.

Az újabb orosz betörés jelentősége.

Ungvár, január 9. Egy tiszt, aki a kárpáti harcokban részt vesz, a következőket mondotta a helyzetről:

— Nyugtalanságra nincs ok és örömmel látom, hogy az északi vármegyék közönsége nem is nyugtalan, mert most már negyedszer tapasztalja, hogy az orosz haderőt nemcsak feltartóztattuk, de véresen vissza is vertük. És ha van is orosz sereg a magyar határszálon, ennek nincs különösebb jelentősége. Jó pozícióban védjük Magyarországot. A naiv, könnyelműen gondolkodó közönséget csak az érdekli, hogy van-e orosz ebben, vagy abban a vármegyében és elfelejtik, hogy a kárpáti eseteknek nincs döntő befolyásuk a lengyelországi és nyugat-galíciai eseményekre. Ugyisólván egy hónap óta változatlan a helyzet.

Néha mélyebben beerosztik az ellenséget, hogy annál biztosabban megverhessék. A hely-

zet egyhamar nem is fog megváltozni, mert ők előbbre nem nyomulhatnak, nekünk pedig nem érdekünk, hogy ez idő szerint erősebb offenzívát kezdjünk a Kárpátokban. A Havasközbe betört orosz csapat parancsnoka egy tábornok, aki a negyedik invázió alkalmával egy tanító házában szállott meg. Elmondotta a tanítónak, hogy a telet eredetileg Galiciában akarták tölteni, de fölháborította őket offenzívánk és csak ennek megtorlásául jöttek be negyedszer is Ungba, nem kimélve embereiket. Azt is előre jelezte, hogy másnap visszavonulnak, ami csak ugyan meg is történt.

A monarchia hadvezetősége idézte elő a lengyelországi diadalt

— Német elismerés vezéreinknek és csapatainknak. — Hadseregünk szerepe az eddigi harcokban. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 9.

Arról a példátlanul álló szívós kitartásról és fáradhatatlanságról, amellyel az osztrák-magyar seregek katonái harcolnak hónapok óta az orosz tulerő ellen, a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg mindig dicső szövetségünk, Németország. Érdekesnek tartjuk közölni az egyik legerőteljesebb német lapnak, a „Leipziger Neuesten Nachrichten”-nek az osztrák-magyar hadseregről és eddigi szolgálatairól írott cikkét. A mi hadseregünk eddigi működését a mostan folyó háborúban ritkán ismerték fel és értékelték olyan helyesen, mint ezek a sorok. Nehéz és hálátlan volt az a feladat, amely a háboru első fázisaiban hadseregünknek osztályrészül jutott; komplikált és a laikus közönség előtt alig érthető volt az a hivatás, amelyet a háboru későbbi folyamán kellett betöltenie, mikor Németországgal váltva folytak a hadműveletek. Most már bizonyos távolság választ el a közelmúlt eseményeitől és ebben a perspektívában egyre világosabban tűnik ki a mi véderőnk minden szolgálata és mint impozáns és heroikus munka áll előttünk az a dicsőséges tevékenység, amelyet a mi hadseregünk végzett. A lipcsei lap fejtegetései így szólnak:

— Az osztrák-magyar részesedés a Németország összehasonlíthatatlan hadseregével váltva folytatott harcban sokkal jelentősebb, sokkal határozottabb és sokkal döntőbb volt, mint azt bárki is sejtene. Egészen biztos, hogy az osztrák-magyar hadsereg valamely hadműveletei nélkül Nyugat-Lengyelországban sohasem jöttek volna létre azok a vastarmok, amelyek szétmorzsolták ott az oroszokat.

— Tulajdonképp mit tett akkor az osztrák-magyar hadvezetőség? Nem engedte-e fönnyelgél szabad utat az oroszoknak Bécsbe, a mikor galíciai csapatrészeit jelentékeny ork elvonásával gyengítette és meglepő virtuozitással — amelyről egykor még szó lesz — egyszerűen északra tolta csapatait, meit ot a németek rohadéjánál nyitva hagyott poseit rést be kellett tönni. Az oroszok valóban legálább ezt az egy előnyt keresték vereségük után; semmiesetre sem akarták elszalasztani azt az alkalmat, hogy — a csapatelvonások és eltételek után — áttarolólág támadhassák meg a kizárólag Krakora támaszkodó osztrák-magyar déli szárnyat. Csakhogy a vezérkar erről az esethezről is gondoskodott és készen voltak a tervek. A sablon-hadvezér egyszerűen Krakora támaszkodott volna lehetőleg erős fronttal, de az osztrák-magyar hadvezetőség ismételt vázmerő eltelásával különböző csapatrészeknek, amelyek az oroszok oldalát támad-

ták meg és egyéb meglepő mefordulataival seregait lépcsőzetesen elhelyezve egész a Kárpátokig elődézte a cári hadsereg vereségét Lengyelországtól egész Magyarorszáig.

— Csak a beavatottak tudják ma, hogy az osztrák-magyar seregek nemcsak a maguk köteleességét tették meg, hanem mindegyik a legjobb és legdöntőbb munkát végezte, hogy északon és délen, egyesülve azokkal, akik viszont a maguk részéről, a maguk helyén végezték a legjobbat és legdöntőbbet, kikényszerítsék a közös győzelmet.

Csak a vezérkarok fognak fellebbenteni minden fátyolt, ha majd néhány év múlva megállapítják, hogy két, egymásnak életre-halálra szövetséget esküdött nép minden lelki erejével, minden harcosával miként segítette egymást fantasztikusan csodálatos egységben, hogy leverje az elképzelhetetlen tömegű óriást. Ausztria-Magyarországnak minden oka megvan rá, hogy Németországra — Németországnak minden oka megvan rá, hogy Ausztria-Magyarországra büszke legyen.

Repülőgépekről bombázzák a szerb városokat

(Görögország nem engedi át a fegyverszállítmányokat. — Orosz elégedetlenség Bulgáriával és Romániával szemben. — Az egyiptomi harcok.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Szófia, január 9.

Nisból jelenti a szerb sajtóiroda: Egy osztrák és magyar aeroplán megjelent a szerb föld felett és pedig Pozserovác és Gradiste városok felett, ahol több bombát vetett le. A szerb tüzéség tüzelni kezdett az aeroplán felé, amely azonban a Duna magyar partjára visszatért, anélkül, hogy a lövések eltalálták volna.

Hat hajórakomány orosz fegyver.

Bukarest. A Dimineata jelenti: A görög kormány a szerbeknek szánt hat orosz hajórakomány ágyu, gépfegyver, lőszer átengedését megtagadta.

Hajóhadunk harcai a montenegrói útegekkel.

Póla, január 9. Haus tengernagy a következő flottaparancsot bocsátotta ki:

— A Radetzky hajónak a cattarói öbölből való visszatérte alkalomul szolgál nekem arra, hogy a hajó legénységének, különösen pedig parancsnokának és tüzértiszteinek, valamint a montenegróiak lowcseni állásai ágyuztatásánál akcióba lépett tiszteknek és legénységnek a legfelsőbb szolgálat nevében köszönetet és elismerést fejezzek ki annak az akciónak célirányos és szakszerű keresztülviteléért, a melynek teljes sikere volt és a mely hozzájárult ahhoz, hogy a francia és montenegrói útegek időnkint nagyon heves és jól irányzott tüzelései erőműveink és hajóink ellen elhalgathatni kényszerültek.

Bulgária és Románia tárgyalásai.

Bécs. A Südslavische Correspondenz jelenti Szófiától: Bulgária és Románia gazdasági kérdéseken tárgyalnak. Politikai tárgyalási célok föltételezése egyelőre alap nélküli, a két uralkodó találkozásáról szóló hír pedig merő kombináció.

Oroszország panaszai a Balkán államok ellen.

Bukarest. Egy moszkvai lapban Bobrinszky gróf cikket irt, amelyben azt fejtegeti, hogy Bulgária eljátszotta Oroszország pártfogását, Románia pedig csalódást keltett. Mindkét államban elharapództak olyan új áramlatok, amelyek a hármasszövetségnek kedveznek.

Az entente követek akciója Szófiában.

Szófia. Az entente-követek ma délután tanácskoztak Savinszky orosz követnél, aki azután fölkereste Radoslawo-

wot. A bolgár pártok ugyancsak tanácskoztak.

Szófia, január 9. Radoslawov miniszterelnök közölte az ellensékiekkel, hogy három hétre felfüggeszti a hadiállapotot, hogy az ellenségiek a választásokat, melyeket a hadiállapot felfüggesztése után fognak kiírni, szabadon előkészíthessék. A kabinet népszerűsége ezáltal nagyon nőtt.

Konstantinápoly. Az itteni bolgár követ meglátogatta Enver pasát.

Szófia. Eddig tízezer menekült macedón érkezett Bulgáriába.

Harcok Egyiptomért.

Milanó. A Secolo-nak jelenti Portsaidból: Az egyiptomi mohamedánok csak Abbas Hilmi khedive megjelenését várják a török sereg élén, hogy azonnal hozzá csatlakozzanak általános forradalommal a bevonuló csapatokhoz.

Róma. A török és arab sereg a Szuézi csatornánál veszettséggel visszavonulni kényszerítette az alkantárnál partraszállott angol lovasságot.

Elesett a cár hadsegédje a Kaukázusban.

Konstantinápoly, január 9. A főhadiszállás a következő kommunikét közli: Asserbeidsamban operáló csapataink megszállották Kört. Az ellenség ezt a zónát is elhagyta és Salmas és Cobi irányába vonult vissza. A Miandoad környékén lefolyt ütközetekben többek között Alexander, a cár szárnysegéde és Saudechbulak konzula is elesett.

A király veje Aradon. Ferenc Szalvator herceg, a hadsereg önkéntes egészségi intézményeinek főfelügyelője a Magyarországi területén lévő hadi kórházak és Vörös Kereszt intézmények megsemmisítésére Bécából elutazott Lobkowitz herceg főudvarmester és Brinzei őrnagy szárnysegéd társaságában. A főherceg a jövő héten érkezik Aradra és az itteni kórházakban tesz látogatásokat. Fogadtatásának és itt tartózkodásának programja még nincs megállapítva.

Kitüntetett harminchármas tartalékos tisztek. Mint a hivatalos lap mai száma közli, a király megparancsolta, hogy a legfelső dícsérő elismerés tudtul adassék: az ellenséggel szemben vitéz magatartásuk elismeréséül: Röder Henrik, László Sándor és Kovácsky Róbert 38. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyoknak.

Amig segélycsapatok jönnek...

(Az 597. magaslaton. — Német csapatok harcai Krakó körül)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 9.

Schmidt-Pauli német hadnagy, aki részt vett a Krakó körüli harcokban, a Berliner Tageblattban a következő érdekes és rendkívül közvetlen sorokat írja:

Az 597. magaslat. Olyan igénytelen ez a szám, ha az ember a katonai térképen az ujját végig vezeti a Bochnia—Tarnow szakaszon, míg megtalálja a Dunajec mellett Rajbrot falutól délre...

Kevésbé szürke ez a szám, ha egy maroknyi kúrosszirral oda felkommandírozzák az embert, mint összekötő-patrult egy osztrák brigáddal, gránátüz közepette, míg saját német divízióink Rajbrot északi völgyébe kemény harcban áll. De legkevésbé igénytelen, ha hozzátesszük, hogy ez a brigád bal szárnyunk védelmére van rendelve, már csak 100 emberből áll s pár száz méterrel előbb, az erdővel borított Kobyla-magaslaton a legnagyobb erőfeszítéssel tartja fel az oroszok átkaroló támadásait.

A brigádkommandó egy fehér, kis galíciai hegyi házban van éneklő gránátok és szétrobbanó shrapnellek közepette. Az egyik szobája meleg s nem épen szagátlan. Egy kis asztal mellett a tábornok, a vezérkari kapitány s a távirólist. Egészen a tüzhely mellé szorítva állanak az aggódó arcu bennlakók. A kis gyerekek bög, az anyja a Miatyánkot s Üdvözlőgy Máriát mondja, az apa rózsafüzért forgat kezét. A földön piszkos szalmán két éjszakai patrultól elfáradt parancsőtiszt.

Néma csöndben ülünk s a telefont hallgatjuk, amely a tűzvonallal hoz bennünket összeköttetésbe. Kint robbannak a gránátok, a ház előtt és mögött, jobbra és balra tőle. Mintha sejtették volna a „kuttyák”, hogy hol van a stáb. Az ablakon keresztül látni, amint itt-ott riadt lovak elszabadítják magukat s elvágatnak a világba. Néha-néha sebesülteket hoznak be. De ez mind olyan mindegy. Mindannyian csak egyre gondolunk. Vajjon lehet-e tartani ezt a poklot addig, amig erősítés érkezik? Tudjuk: ha nem, akkor elveszett a német szárny dolga. Érezzük: ez a krízis. Már háromszor érkezett telefonon előről a jelentés, hogy bekerítés veszélye fenyeget. Háromszor mondatta vissza a generális: „A magaslatot minden áron tartani kell.” Folyton érkeznek patrulok jelentéssel, hogy új orosz erők érkeztek északról, nyugatról, keletről. De nincs semmi hír saját segédesapatainkról.

Most kimegyek kúrosszirjaimhoz s kettőt azzal a bizalmas közléssel küldök divízióimhoz, hogy a magaslat tartása nagyon kétséges már s veszély fenyegeti jobbszárnyunkat. Ellovalgnak a derék fiúk merészen a tűzvonalon keresztül. Csakhamar messze távol látom őket, biztonságban. Távol délen csillognak a Magas Tátra havas ormái a napnyugtában. Szinte fáj nekem ez a látvány, mintha egészen más világból szakadt volna ide. A mint a ház felé fordulok, egy csomó sebesültet látok, a kik kinoson vonaszolják magukat a hegygerincről. Panaszszó nélkül tartanak a védelmet nyújtó erdő felé. Egy sápadt fiatal tiszt felénk int:

— Nem valami jól áll a dolog ott elől, mondó meg a tábornoknak.

— Köszönöm, tudjuk, sajnos — felelem.

Hirtelen összeesik egy szanitéc, a ki betegget vitt. Egy eltévedt golyó...

A parancsnokságnál ép jelentés érkezett az őrnagytól, a ki a centrumot vezeti: már minden tartalékot felhasznál s ugyszólván má. egyetlenegy tisztje sincs s nem állhat semmiért jót. Tompa várakozás: Majdnem teljesen besötétedett és a gránátok megrikkannak, csak dühöngő gyalogsági tüzet lehet hallani. Mindenki mintha hipnotizálva lenne, a telefonosra bámul. Van valami kis szindarab, — azt hiszem a Tolvaj a címe — a melyben valaki telefonon szenvedt át a felesége meggyilkolását. Ilyesvalami a mi érzésünk is. S a legnagyobb feszültség pillanatában kijelenti a telefonos: A vezeték megszakadt.

Megint kint állók kőrasszirjaimnál a hal-
kan meghagyom az altisztnek, hogy az összes
lovakkal és emberekkel a gerinc mentén egész
az erdő széléig húzódjanak vissza.

— Elesen figyelje meg onnan, hogy mi történik itt. Ha valami kellemetlen történne — hisz érti — ha oroszokat látna itt — azonnal lovagoljon a divízióhoz és tegyen jelentést.

— Parancsára hadnagy ur !

Még egyszer megveregettem peji lovam nyakát. A ház ajtajánál összeütközöm egy üzenethozóval. Vérzik a fején.

— Tábornok ur, az . . . ezred fele fogva van. Teljes visszavonulásban vagyunk.

A tábornok kifelé a házból. S már látjuk is az alkonyatban a szürke, visszahömpölgő tömegeket. Most úgy zümmögnek körül a gölyök, mint méhek a felbolygatott kas körül.

Szinte sirni szeretnénk volna tehetetlen dühünkben. A *kis generális, aki már hatvan ütközetben vett részt* (hatvan ütközetben!), mindenütt ott van. Megkísérli csapatait összegyűjteni. Az erdőszélre sietek lovaimhoz. Gyorsan a félhomályban jelentést írok s egész csapatomat leküldöm, csak két gyalogoat tartok meg. Lovagolni a sötétségben úgy sem lehet. A lovak csak akadályoznak s szükség esetén gyalog talán még könnyebben lehet menekülni.

Amint megint előre sietek, majdnem teljesen megszűnt már a tüzelés. Ugy látszik, a csapatokat mégis meg lehetett állítani. Fellelegzünk — még minden jóra fordulhat. Jóra fordulhat ha — az erősnéz. Hirtelen valaki nevet kiáltja a sötétben. „Itt, itt.“ Egy német sisak.

— Hadnagy urnak jelentem alásan: jelentést hoztam a diviziótól E. tábornoknak, de őt nem tudom megtalálni a sötétben. Két zászlóalj utban.

Leirhatatlan néma öröm vesz erőt rajtam.
 Át szeretném karolni az embert. Két német
 bataillon! Most már biztos, a magasztat meg
 van mentve!

Ez december 9 én történt. A következő napokon az oroszoknak a magaslat ellen intézett további támadásait a szövetségesek visszasítozták. Közben az osztrákok délen bevetették Neu-Sandecet s győztek a magyar honvédek harca után Limanovánál, visszavetették az oroszokat a Losotina völgybe, míg végre az ellenség egész óriási fronton Krakótól délkeletre és keletre inogni kezdett. Természetesen elsősorban a németek lödési nyomása következteben. 15-én éjszaka még új támadást intéztek ellenünk az oroszok, következő napon meghátráltak s mi követték őket a Dunajec vonaláig, ahol most folytak harcok.

Áratásra jósolják a háboru végét.

(Egy politikus-katona nyilatkozata. — A németek támadása Varsó ellen. — 1400 ágyuval védik Varsót.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, janvár '9.

A sajtóhadiszálláson egy haditudósítónak a most folyó harcokról ezeket mondta egy katonai előkelőség:

— Galiciában állóharc folyik, ami nekünk erőkimélést jelent. A legközelebbi napok aligha hoznak nagyobb eseményt. A háború végéről mint katoná nem beszélhet, de mint politikus azt hiszi, hogy aratásra mindenki ott-hon lesz.

Varsó felé összpontosul a németek támadása

Berlin, január 9. Rotterdamból jelentik: A London News szerint a németek rorszirozzák Varsó bevételét és a Visztulán való átkelést. Az előőrsök már csak husz kilométernyire vannak Varsótól, de azért Pétervárott optimisztikusan fogják fel a helyzetet. Hindenburg Észak-Lengyelországban nagyszámu ágyukat állítottatott fel, hogy megostromolja a varsói erődítéseket.

A német nehéz tüzérség fölénye.

Berlin, január 9. A Varsó melletti ütközetéről a „Nya Dagligt Allehanda” katonai munkatársa ezeket írja: Az orosz jelentés hangja arra vall, hogy a németek a nehéz tűzéség és bombák dolgában fölényben vannak. Épen ezért nincs ok abban kétségeskedni, hogy Hindenburg támadása előrehalad. Ugyanezen a nézetben vannak Varsó hatóságai és lakosai is. Csak a Pétervárott dolgozó angol levelezők vallják nézetüknek, hogy csupán utóvédharcokról van szó, amelyeknek az a céljuk, hogy a főszereg visszavonulását fedezzék. A Varsóban tartózkodó angol levelezők jobban vannak tájékozódva. Az oroszok híján vannak a tiszteknek és a gyakorlott csapatoknak. Számbeli fölényük a német-osztrák-magyar csapatokkal szemben még bizonyára megvan, de még nagyobb fölényre van szükségük.

Kopenhága. A Times varsói levelezője a következőket írja a lengyelországban folyó harcokról. A németek támadásai tekintettel az utóbbi időkben a centrumban összpontosított hatalmas tartalékoknak és további szibériai ezredek bevonására nagyobb ellentállásra találtak. Az orosz hadvezetőség azt reméli, hogy a németeket előrenyomulásukban sikerülni fog megállítani. Az osztrák-magyar hadsereg is csöndben töltötte el az utóbbi napokat. Az osztrák-magyar vonal áttörési kísérlete Gorlice és Zaklicin között nem sikerült. Malogocstól északkeletre az osztrák-magyar csapatok területet nyertek. Rendkívül erős ellenséges csapatok léptek föl a Ravko tolyónál és ezek az erők Borymovot fenyegetik. Az oroszok ide is újabb erősítéseket vonnak össze.

Hindenburg sikerei a Bzura és Rawka szakaszon.

Stockholm. A „Dagbladet“ haditudósítója ezt táviratozza lapjának: „Hindenburg serege a Bzura és Rawka között sokkal nagyobb sikereket ért el, mint Pétervárott bevallják. Megállapíthatom, hogy az orosz közvélemény többet hisz a német jelentéseknek, mint az orosz hadvezetőség hivatalos közleményeinek.

1400 ágyu, 300.000 ember véd! Varsót.

Bécs. A semleges országok sajtója naponkint hoz híreket az orosz hateterről és ezekből a hírekből kiderül, hogy Oroszországban mindinkább erősödik az aggodás Varsó sorsáért. A német hivatalos jelentésekből is kitűnik, hogy az előrenyomulás Varsó ellen, figyelembe véve a kedvezőtlen időjárást és dacára az oroszok heves ellenállásának, állandóan folyamatban van. Varsó főcsomópontja azoknak a csekély számú közlekedési és vasuti vonalaknak, amelyek Oroszország eme részét behálózzák. Ezenkívül a legfontosabb erődje Orosz-Lengyelországnak. Két oldalról a Visztula határolja és három hid vezet hozzá a Visztulán. A várostól északra fekszik a Szlivcky-erőd és a Visztul, balpartján a híres Sándor-citadella. Ezt az erődöt bástya veszi körül és az utóbbi időkben ötszáz méternyi körzetben megerősítették modern eszközökkel. A citadellát mellékműveivel 1832-től 1835-ig építették a lengyelek az 1830-as felkelés büntetéséül. Az építés költségeit a város fedezte. 1883-ban Varsót nagy helyőrséggel látták el és kibővítették a védműveket. Rövid időn belül 15 erődöt építettek a várostól öt-tíz kilométernyi távolságban. A Visztula baloldalán fekszenek az Augusztovszka, Povsinek, Skuzovice, Okenzie, Joszinov, Jelenin, Chrzonov, Gorza, Parysov Vavrzyszev és Bjelani erődök. A folyó jobb oldalán a kis Grohov, a Zabky, Zalica és Pelcoviona erődök foglalnak helyet. Az összes erődök az akkori porosz minták szerint készültek. Az újabb időkben néhány újabb erődöt és sáncot készítettek a város körül Valieskö orosz várépítő tervei szerint. A legkülsőbb erődgyűrű a futóárkokkal és egyéb erősítésekkel körülbelül hatvan kilométernyi körzetre terjed ki. A város közepén álló régi citadellának katonailag csak mint kaszárnyának van már értéke. A vár 1400 löveggel van fölfegyverezve és védelmét nem kevesebb, mint háromszázezer ember látja el.

Megrövidült a galíciai harctér.

Kopenhága, január 9. Pétervárról jelentik, hogy a Novoje Vremja nagy cikket közöl a lengyelországi harcok menetéről. Az orosz lap megállapítja, hogy az oroszok a lengyelországi harcvezetésük körülbelül a közepes táján bevonakodva léptek, ami arra bírta a németeket, hogy a centrum védelmére jelentékeny erőket vonjanak el a balszárnnyukról. E miatt a harcvezetésük némileg megrövidült. Az orosz lap véleménye szerint a legnehezebb harcok vonala a középen a Rawától Jezerecig és innen tovább a Kamen folyóig, még mindig mintegy 115 kilométer hosszú. Az a harcvezetés, ahol az oroszok Nyugat-Galiciában az osztrák-magyar sereggel állanak szemben, szintén 110—115 kilométer hosszú. A keleti harcvezetésnek, nevezetesen az Erdős-Kárpátokban és Bukovinában folyó harcoknak az orosz lap nem tulajdonít különös jelentőséget.

„Csak néhány ezred kelt át a Buzán.”

Berlin, január 9. Pétervárról jelentik, hogy a legutóbbi hivatalos orosz jelentés ezt mondja:

mondja :
A Visztulától balra az egész fronton rand-
kívül heves tüzérharc folyik. A németek a
Bzura mellett folytatják támadásukat. Ezen a
vidéken német csapatok Kozlov Biskupij
mellett átkeltek a folyón, de csak néhány

szendről van szó. A németek Borimovtól északra lévő állásaik ellen szoronytámadásokat intéztek változó sikermel. Rávitől északra éjjel-nappal folyik a harc. Elvesztett lövészárkaink egy részét, sikerült visszhódítanunk. A Pilicától délre hevesen folyik a küzdelem Gasek majorért.

Pétervári lapok a következő jelentést közlik:

— A németek Lodban az áttörésre rendezkednek be. Az orosz kassáryakban kijavították a fűtőberendezést; rengeteg mennyiségű meleg ruhát halmoztak össze, vaggonaszárra hozzák a vásznat, gyapjút és szőrmét. A város valamennyi szabójának sok a dolga.

Megújult a támadás Kielec felé is.

Kopenhága, január 9. A National Tidende pétervári tudósítója táviratozza lapjának, hogy a németek új offenzívája a Pilicától délre Kielec irányában nagyon meglepte az orosz

hadvezetőséget, elannyira, hogy azüksége volt az orosz főhaderő seregrészeinek újabb csoportosítására. Az orosz sajtóhadiszálláson nem tartják kizártnak, hogy az egész orosz löseréget egy hátrább fekvő vonalon újból fogják koncentrálni.

Bern, január 9. Pétervári jelentés szerint az osztrák-magyar hadsereg három repülőgépe elszállott Kielec fölött és tíz bombát vetett le

Behívták az orosz népfelkelők utolsó korosztályát is.

Kopenhága. Pétervárról táviratozza a Politiken tudósítója: A kormány elrendelte a birodalmi honvédség (népfelkelés) utolsó korosztályának behívását. Ezek a népfelkelők január 18-án (orosz naptár) tartoznak bevonulni.

Joffre újból offenzívát tervez.

(A franciák álmai. — Zeppelinek bombázzák a kikötőket. — Angol aggodalmak)

Távirati tudósítás.

Berlin, január 9.

Vilmos császár karácsony másodnapján a porosz gárdához beszélve többek közt ezeket mondta:

— Vitéz ellenfelekkel harcolunk, de a háborúnak addig vége nem lesz, míg ellenségeinket el nem intézzük és a békát mi nem diktálhatjuk.

Ocsudjanak fel álmaikból a franciák.

Basel. A Humanité cikkezik a hamis illúziók ellen. A franciáknak jó lenne felocsudni álmaikból, észrevenni, hogy végsőkéig kitartó vitéz ellenséggel állnak szemben.

Joffre újabb tervai.

Berlin, január 9. Hágából jelentik: A Daily News szerint a franciák nagy csapattömegeket vontak össze a chalonsi táborban, hogy Rheims és Verdun között nyomást gyakoroljanak a német frontra és visszavessék a németeket az Aisne jobbpartján egészen Rethelig. Joffre reméli, hogy veszedelmbe hozza a német összekötő vonalat Soissons, Compiègne, Noyon között és ezzel visszavonulásra fogja kényszeríteni a németeket.

Stockholm, január 9. A francia offenzíva kudarcát után látszik, hogy Joffre újabb offenzívára készül.

Berlinben nem is hittek egy percre sem abban, hogy legutóbbi offenzívájával komoly célokat akart volna elérni. Tiszán csak ki akarta próbálni az egész német védelmi vonalat és ha gyengébb pontokat fedezett volna fel, ott igyekezett volna áttörni a német sorokat. Minthogy azonban a német seregek acél-falként állottak pozíciójuk körül és Joffre nem rendelkezett olyan erős seregekkel, amelyekkel sikerrel vehette volna fel a küzdelemet, lefekt az offenzíva tervéről. Mindamellett nem kell hinnünk azt, hogy Joffre feladta teljesen reményét. A Párisból érkezett hírek szerint Joffre csak arra vár, hogy az idő jobbra forduljon és akkor ismét offenzívába lép.

A németek kitartanak az Yser mellett.

Berlin, január 9. Az „Allgemeine Handelsblatt” levelezője La Pance-ból ezeket jelenti az Yser-monti harcokról: Megismerkedtem itt egy pár kanadai osztaggal; valamennyi még nagyon fiatal bajszatlan, szakállatlan ember.

Az Yser-monti harc még tart. Ujlesztendő napján Bixchoote tájékán is újra megindult a harc. A németek onnan fogták ágyutüz alá Torvist és azt az utat, amely a tökéletesen elpusztított Ramscapelle felé vezet. Mert ez uttal nem annyira a helységet lövik, mint inkább az összekötő utakat. A Ramscapelle felé való ut, amely Veurnsből és Dunkerqueből Torvison át vezet, árvizterületen vezet keresztül. A szomszédos terep maga hozzáférhetetlen. Az agyagos földön a víz olyan piszkos, hogy már egy lányi mélységre se látni semmit és a terep állapota az átgázolást is lehetetlenné teszi.

Zeppelin Calais fölött.

Berlin, január 9. Kopenhágából jelentik: A Times szerint tegnap egy Zeppelin jelent meg Calais, Grave-lingen és Dünkirchen fölött. A lég-hajóból Calaisra több bombát vetettek.

Visszafoglalták a németek Steinbachot.

Berlin, január 9. Baselből jelenti a „Morgenpost” tudósítója: A német sereg végleg bevonult Steinbachba, amelynek birtokáért egy hét óta folyt az elkeseredett küzdelem. A franciák Thannig vonultak vissza.

Hadifoglyokat telepítenek az angol partokra.

Frankfurt, január 9. Hiteles forrásból jelenti a Frankfurter Zeitung, hogy azokat a német, osztrák és magyar hadifoglyokat, a kiket az angolok a Potsdam gözdszóról a Dorchesterben lévő koncentrációs táborba vittek, a Kanada angol gözdszórán most Portsmouth elé szállították. Ez a hajó most is a portsmouthi kikötőben horgonyoz és a hadifoglyok rajta vannak. Így akarják elhárítani az angol tengerészeti hatóságok a németek támadását Portsmouth ellen, mert ha német hadihajók ágyúznák Portsmouthot, akkor golyók előszörban a német, osztrák és magyar hadifoglyokat érnék.

Elsüllyedt angol hajók.

Berlin. A Times jelenti, hogy a La Mancha csatornában Scarborough közelében két angol hajó átnáttól elsüllyedt.

Anglia válasza az amerikai jegyzékre.

London. A Reuter ügynökség jelenti Washingtonból: Bryan államtitkár kijelentette, hogy megkapta az angol válaszigjegyzéket és megállapodás szerint vasárnap délután közzéteszi.

Sebesült férjével együtt ment a halálba.

(Öngyilkosság a haldokló hős közelében. — A tanítópár tragédiája. — Megtartott fogadalom.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Kolozsvár, január 9.

Lázár János a szatmármegyei Lacfalva község állami iskolájának volt igazgató tanítója. A románakta nemzetiességi vidéken tökéletesen hittel terjesztette a magyar nyelvet a jó tanító. Erdemmel feltűntek felebbvalói előtt is s életében többször állították nyílt dicséretben pályatársai mintaképül. A fiatal tanító a szintén szatmármegyei nagygyíresi iskola igazgatójának leányát Pap Mariskát vette pár évvel ezelőtt feleségül, a kivel ideális boldog családi életet élt.

A részleges mozgósításkor Lázár Jánost is behívták katonának ezredéhez. Mielőtt a harc terepre ment, felesége fogadalmat tett férjének, hogy halálát nem akarja és nem is fogja túlélni és ha biztos halálhírért megtudja, követni fogja férjét a halálba is. Lázár János ezután a galiczi harctérre került, a felesége pedig hazament Nagynyíresre a szüleivel s aggodalmával ott várta be a viszontlátást, a mi a legtragikusabb körülmények között tegnapelőtt be is következett.

Lázár János a harctéren is első volt az első között s olyan derekasan küzdött, hogy közlegényből szakaszvezetőnek léptették elő. Mikor az oroszok Felső-Magyarország határain betörték, Lázár János ezrede az oroszokat üldöztette ki a haza területéről. December 31-én a... közönségnél ütköztek meg az oroszokkal s véres csata után Lázár János rohamra vezette szakaszát. Lázár már nem érthette meg a diadalt, mert roham közben egy golyó halántékán találta, mire a hős katoná összeesett a csatatéren. Hesszu ideig feküdt a harctéren a halottak között, míg a szanítók — még élve — megtalálták s az első segítségnyújtás után a Kassai-kórházvonaton Kolozsvárra szállították.

Teljesen reménytelen állapotban szállították be a kolozsvári sebészeti klinikára, ahol megrázó viszontlátás következett. A klinikához van katonai szolgálati kétszoba beosztva hónapok óta Lázár Jánosnak sógora: Pap Gyula tanító. Lázár beállításának tanúja volt Pap Gyula, aki a fél arcát eltakaró kötés alatt felismerte sógorát. Pap Gyula táviratban kimondatosan értesítette testvérét férje megsebesüléséről s attól az intenciótól áthatva, hogy még életében lássa viszont, Kolozsvárra hívta.

Leikileg teljesen földult állapotban érkezett Lázár Jánosné tegnapelőtt délután Kolozsvárra s valószínűleg már azzal az elhatározással utazott ide, hogyha férjét menthetetlen állapotban látja viszont, magával is végez. Erre vall az a bucsulevél is, amelyet az öngyilkos asszonynál utóbb megtaláltak. Lázár ezután ténél volt, mikor felesége a kórházon átvette és csókját rálehelt, eszméletét elvesztette s többé nem is tért magához.

Lázárné órák hosszáig haldokló férje mellett maradt, majd a késő délutáni órákban lement testvérének a klinika szuterénjében lévő szobájába. Itt rövid idő múlva megértte bűnját, hogy nézze meg férjét, milyen állapotban van? Pap Gyula nem sejtve semmi rosszat, elhagyta a szobát s felment az emeletre sógora állapota iránt tudakozódni. Körülbéli egy fél óra múlva nyitott be szobájába, a hol rettenetes látvány tárult szeméi elé.

Atlótt halántékkal, vértócsában feküdt diványon a fiatal asszony. Kezében még a szorongatta görcsösen a gyilkos fegyvert, s a hét milliméteres browningot. A golyó iszonyú roncsolást végzett a kaponyában, mentésről szó sem lehetett. Fél óra múlva meghalt. Csak pár perccel előtte meg férje halálát.

Egy kusza betűkkel odavetett levelet találtak nála, melyben keresetlen szavakkal beszúzik el szüleitől s bejelenti, hogy fogadalmat tett arra, hogy férjét halálba követelje. Még arra kéri hozzátartozóit, hogy ne döntsék férjével egy sírba temessék. E kért elé a katonai parancsnokság nem gördített adályt.

Temetésüket egyszerre tartották meg a kolozsvári Karolina kórház kápolnáján és a katonai díszisírt követve a szerezme-szönyőre.

val együtt pihenni törő hős katonát. Végső akarata teljesült, mert oly nagyon szerették egymást, hogy még a halál sem tudott őket verni közöttük.

Orosz fogságból megszökött főhadnagy.

(Limanovától Dukláig orosz csapatokon keresztül.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, január 9.

Megírtuk ma, hogy a tizenhárom éves jász kun huszárok egy vitéz főhadnagya, Janik László, az eperjesi pénzügyigazgató fia, akiről már az a hír terjedt el, hogy elesett, megszökött az orosz fogságból. A főhadnagy érdekes kalandozásának megírható részleteit így mondotta el egy fővárosi hírlapírónak:

— Limanovából Zatycoinbe kísérték több fegyverrel és tisztársammal együtt gyalog. Több csoportban mentünk. Mi huszártisztek egy tiroli vadász-önkéntessel együtt külön csoportban. Kínos és lealázó volt ez a hatvan kilométeres séta orosz csapatok közt. Cserkez lovasok elrabolták minden értéktárgyunkat, óránkat, pénzünköt, fényképező gépet is. Sőt egy altiszt ki akarta huzni csizmáimból lovaglópálcámat is. Ekkor már előntött a düh és nyakonteremttem. Bepanasztott a parancsnoknál.

— Igazán nem tri eljárás ez, — pattantam fel. — Tegnap még egy ezredesük a hősök hősnök nevezett bennünket, limanovai huszárokat a tisztjeik ömlengtek az áradó dícséretektől, ma meg már így bánnak velünk.

Az orosz tiszt bocsánatot kért, az altiszt megbüntette a kérte, hogy legyünk vendégei.

— Gondoskodom arról is — mondotta az orosz tiszt — hogy kocsik mehessenek tovább az urak. Lovastiszteket, magyar urakat nem illik így keresztül-krasul hurcolni a táboron.

— Másnap Tarnowba mentünk kocsin. Itt egy iskolába szállásoltak el. Este láttam, hogy öröm elaludt. Feltéptem az ablakot, kiugrottam, futottam a legelső utca legelső házába. Véletlenül longyel ember lakott itt. Elmondtam, hogy ki vagyok. Ruhát adott és egy kevés pénzt. De felkért, hogy rögtön menjek tovább, mert ha nála találnak, fölakasztják.

— Éjszaka gyalog indultam Dembicába, onnan másnap Sedziszowba, majd Rzeszowba. Rzeszowba elkértem egy longyel paraszt passirschein-ját és ezzel vonaton utazhattam Frystokba, ahonnan elmenekült a lakosság. Átgyalogoltam éhesen, fáradtan, kétségbeesve, egy kopek nélkül Jedlicába. E kalandozásom alatt sokszor feltartóztattak orosz katonák. Mindenütt azt mondtam, hogy longyel vagyok, aki elmenekült feleségemet keresem.

— Miért nem katona? — kérdezték gyakran.

— Tüdővész vagyok — feleltem ilyenkor és bizony így elcsigázottan, holtrafáradtan, sápadtan el is hitték rólam.

Sok helyt meghínáltak menázejukkal, adtak éjjeli szállást, dohányt, sőt kopeket is. Nem utasítottam vissza. Jóllehet emberek ezek és jó katonák, de már unják a háborút, fáradtak a családjuk után epedeznek.

— Jedlicáról Duklára mentem. Nagy orosz tábor volt itt. Jól megnéztem pozíciójukat, fel is jegyeztem a fontos pontokat és hadállásaikat. Többször megpróbáltam az áttörést, de sohasem sikerült. A posztok mindig visszahozták. Tylowán háromszáz lépésnyire fölött dragonyosaink portyáztak. Kibálásomra tovarágtattak...

Ekkor még végképen kétségbeestem. Lehetetlenségnek látszott, hogy haza tudjak szökni. Két fogságból megszökött magyar bakával is találkoz-

tam. Utbaigazitottam őket, de nem oszlatkoztam hozzájuk.

— Visszagyalogoltam éhesen, toprongyosan, végre elcsigázottan Jedlicére. Egy kis faluban a petroleum-kutak mellett egy öreg ur bandukolt. Megszólított. Elmondtam, hogy lembergi vasúti főellenőr, felesége és leánya elmenekültek az orosz elől a most szeretne ő is kiszökni utánuk.

— Megmondtam neki, hogy ki vagyok. Kértem, fogadjon fel inasának, viszem a csomagjait. Ugy is lett.

— Jedlicén az öreg ur passirscheint kért. Megtagadták. Mindenről lemondva csavarogtunk az utcán, mikor az öreg ur meg fog egy orosz tisztet. Összeesőkolódnak. Kiderült, hogy régi ismerőse. Lengyel származású katona. Gyakran járt Lembergben, a hol az öccse az öreg ur alatt szolgált a vasutnál. Miskovszkynak hívták. Ő felvitt bennünket a generálishoz, a ki barátságosan fogadta az öreg urat. Adott részére és a „szolgája” részére utazási engedélyt. Meg is invitáltak vacsorára. Engem a generális kuktái láttak vendégül a konyhán és az éjszakát a generálisnál töltöttük. Gazdám, mint a tábornok, én mint a kuktái vendége.

— Másnap a tábornok autóján mentünk Duklára, ahol egy Putapolyava nevű kapitányhoz volt ajánló levelünk. Az ő szíveségéből átjutottunk a szorosig minden tábori őrsön.

... Végre ismét orosz dragonyos patrult láttunk közeledni. Feljűk szaladtunk. Az oroszok rettenetesen lövöldöztek rájuk s mi a legnagyobb golyózáporban elértük a dragonyosokat.

— A kapitányunk, Kriegshammer báró, régi cimborám, alig akart megismerni. De amikor megismert, összecsókolta piszkos-sáros arcom. Katonái nem tudták megérteni, hogy ölölhet, csókolhat egy ilyen finom lovastiszt egy ilyen rongyos, piszkos csavargót...

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután Éva.

Hétfő: Szőlke pepi csibész-operett.

Kedd: Longyelvár, operett.

Szerda: Horváth Kálmán budapesti szkecs-társulatának fellépte „Mese egy közlegényről.”

Csütörtök: Ugyanaz.

Péntek: Moztündér, operette, új szereplőkkel.

Szombat: Tancoshuszárok. Repriz.

* Szőlke Pepi, akit az aradi színpadon ma Győző Alfréd igazán nagy sikerrel és pompás humorral személyesített meg, jóllehet pesti csibész (eredetileg, mielőtt Harvai Frigyes vállalta a „csibész-operettnek” keresztelt bohóság apaságát, nyilván párisi apacs volt.) Vidám, könnyű, ambíció nélküli, nyári — hogy ne mondjuk, városi — d. rab a Szőlke Pepi története, de annyi benne a vidámság (és a vidéki közönség olyan kacagó édeskedéssel nézi, hallgatja végig a csibészvilág rajtoltatásának és szókincsének teleplezését, hogy talán nem volt kárba vesztett fáradság, amit a darab betanulására fordítottak. Vidám hangulat van a nézőtérben és ma igazán mindennél többet ér, ha egy estét jóízűen végignézhet az ember. Erre pedig van alkalom a Szőlke Pepiben. Az előadás jól gördül, Győző roppant kedves és megnyerő, kacagató csibész. Polgár groteszk csibészfiguráján is nagyszerűen mulatunk. Várnai kis szerepében sem kisebb művész, mint máskor, Pataky Vilma néhány patlogó nótát szépen énekel, Járai friss és elegáns, mint rendszeren, a társulat legújabb tagja: Kiss Miklós pedig igen temperamentumos, ügyes. Mindannyian sok tapsot kaptak és sok Náci-kuplé-stílusú nótát sokszor meg kellett ismételnük. (+)

* Karinty Frigyes háborús skeccse. Szenzációt keltő siker színhelye lesz szerdán és csütörtökön az aradi színház. Kedves, finom meséjű mozi-skeccset mutatnak be fővárosi művészek. A darabot Karinty Frigyes írta, ami biztosíték a nagy sikerre. A mozi-skeccs címe „Mese egy katonáról” amellelt, hogy aktuális és irodalmi nivón áll, a végtelenségig humoros és egész este nem jön ki a közönség a kacagásból. — Az előadás előrangú, a főszereplők csupa ismerős művészek, Horti Sándor a néppopula művésze, az aradi közönség volt kedvence, egy uniauglich fog folytonos derűséget kelteni. Horváth Kálmán, Békeffi Lajos, akiket a Zilah rezsim utolsó szezonjából előnyösen ismer a közönség. Előbbi feltűnt különösen a János vitéz című szerepében. Békeffi Lajos gyönyörű tenorja még most is emlékeztetőben van a közönségnek. A fő női szerepet Koppar Margit primadonna játssza, ki e minőségben a zengedi színháznak volt tagja. Az előadások este 8 órakor kezdődnek.

* Fehér Könyv. Bródy Sándor, a hírhedt író, tizenégy esztendő szüntelése után újra megindította Fehér Könyv című lapvállalatát. Másfél évtized után is emlékeztet azok a lelki szenzációk, amelyek a Fehér Könyv hatásának nyomán keletkeztek. A most megjelent első kötet Bródy ragyogó szellemének egész teljességét sugározza ki magából. Az egész könyvet egyedül ő maga írta. Stílusának sajátos egyéni jellegét, káprázatos fényét, az első betűtől az utolsó ligetű erejét, magával ragadó lendületét nem kell fölfedeznünk. Olyan sajátosságai ezek a Bródy Sándor íróművészetének, amelyek egyedülállóvá teszik őt a magyar irodalomban. Az a mestéri jellemző erő, lélekboncolás és korfestés pedig, amivel Tisza István gróf, Wekerle Sándor és Vassonyi Vilmos dr.-nak a kortarsaik közül kimagasló egyéniségét a Fehér Könyv decemberi kötetében bealítja, a nagy regény- és drámaírónak a fejlettség legmagasabb fokán álló művészetét bizonyítja. A magyar művelt társadalom kötelességet teljesít elismerésben önmaga és a magyar irodalom iránt, ha tömegesen sorakozik a Fehér Könyv olvasóinak folyton növekedő nagy táborába. A Fehér Könyv egy-egy kötetének ára egy korona, négy hónapra négy kötet tehát négy koronáért rendelhető meg. (Kiadóhivatal Budapest, V., Honvéd-utca 10. sz. a.)

* Az aruló gyermeke. (Az Uránia mai előadása.) A színház mai műsora aktuális szenzációk egész sorozata. A sláger egy olyan dráma, mely tárgyánál és cselekményénél fogva megfeszített érdeklődést igényel. Az aruló gyermekének tragédiája van színes, élénk jelenetekben élénk tárva. A nagy kép mellett egy egész légió kis kép van: mindegyike ujjazó, érdekes témát dolgoz fel.

* Monitorjaink a Dunán. (Az Uránia aktualitása.) Ma mutatja be utoljára a színházat a nagy érdekű képet, mely három nap óta tengeri közönséget vonzott a színházba. A monitorok minden jelentős mozdulatát, a löveg elhelyezése és elsütése, annak hatása, a riadó és következményei vannak megörökítve. Érdekes részlete a képnek az a jelenet, melyben Roda-Roda tart csorolót a hajón.

* Fern Andree aradi fellépte. Vasárnap és hétfőn mutatja be az Apolló-színház az idei szezon egyik legszebb, leggrandiózusabb alkotását: Az aruló csillag című 3 felvonásos társulatját, a világ legszebb művésznőjével: Fern Andree-vel a főszerepben. Fern Andree nem európai színésznő, a sikereinek javarészt Amerikában, a legelőkelőbb newyorki és chicagói színpadokon érte el. Kitűnő színésznő ő, akit érzéki szépségei kivül valami érdekes tűz, belső temperamentuma tesz elragadóvá. Minden kis mozzaja, szemrebbenése, arcrándulása elárulja, hogy kiválóan kvalifikált művésznővel állunk szemben. És jobb keretet ennél a darabnál nem lehetett volna az ő egyéniségéhez találni. A végsőkig feszült izgalmi jelenetek idillikus keretben játszódnak le a egész mese, amely legnyilvánvalóbb helyen, Nizzában játszódik le, a nizzai karnavál színes, mámoros forgatagában.

* Repülés a házért! Ez a címe annak az ériási háborús mozitűznek, amely a fővárosi mozi-színházakkal együtt Aradon is bemutatásra kerül.

* Hiv a császár! Hétfőn és kedden az Urániában.

* Az új bányatörvény, valamint az új polg. pörrendtartás könyve Kerpelácsi kapható

H I R E K. LEGÜJABB

Érkezett éjjel 2 órakor.
(Táviróda cenzurázva.)

London. A Times pétervári levelezője jelenti: Három hét óta az oroszok szakadatlanul szállítanak megerősítő csapatokat a Bzurához és Visztulához. A németek ennek ellenére sem szünetlik be támadásaikat.

Berlin. A német kormány nagymennyiségű koránt rendelt meg, hogy azt az elfogott turkó és hindu mohamedán foglyoknak szétosszák.

Bécs. A király a lengyel nemesség hódoló küldöttségének, amelyet ma fogadott, ezeket válaszolta:

— A galíciai királyság lengyel nemességének nevében kifejezett hódolatban újabb bizonyítékát látom a ragaszkodásnak. Fájdalmas sajnálkozással tölt el a nehéz megpróbáltatás, mely galíciai királyságomnak jutott osztályrészül. A kemény balsorsot viselő kárpótlást találnak majd a megszámlálhatlan áldozatokért. Hirdessék mindenütt, hogy galíciai királyságom részvétemre, gondoskodásomra számíthat és feltámadó új korszaka jóléthez vezet.

Páris: Viviani miniszterelnököt hivatalosan értesítették legifjabb fia haláláról. A fiatal Viviani mint gyalogos katona, a német lövészek ellen intézett támadásnál esett el.

Bordeaux. Raymond generális, a francia gyarmati gyalogság tábornoka elesett.

Bécs. Hadseregünk főparancsnoka, Frigyes főherceg Kroatia hadügyminiszterhez első osztályú katonai érdemkeresztet kintéttetésére alkalmából lelkes táviratot intézett.

Budapest. A Gyáli-utca 7. szám alatt levő Zita-kórház huszonkilences huszméteres köztöblyeisége este kilenckor állítólag rövidzárlat következtében kigyulladt. Valószínűbb, hogy a tüzet Horváth Karola ápolónő okozta, aki a gázkályhánál foglalatzkodott. Gázrobbanás történt, amelynél az ápolónő súlyos égési sebeket kapott, a robbanás betört a kórház legtöbb ablakát, a tetőt felgyújtotta. Elsőnek a kórházban levő népfelkelők kezdtek meg az oltást, amiben a betegek is segítettek, végül a IV. kerületi tűzoltóság elfojtotta a nagyobb veszedelemet, de a huszméteres pavillon porrá égett.

Mikor az ezredorvos is harcol.

(Egy kitüntetés története.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, január 9.

Szeptember tizenkettedikén a 20. számú gyalogezred az orosz túlerő által való átkarolásnak szívós bátorsággal állott ellen. Míg ez ezred példás kitartással igyekezett feladatának megfelelni, a kozák csapatok, mint a dögkese-lyük követték ezétszort és elmaradt embereinket, kikre szomorú sors várt, mert többnyire meg voltak sebesülve. Az ellenség üldözését figyelemre alig méltatva, csak egy derék orvos: Roenig dr. ezredorvos maradt vissza, aki a sebesülteket mindenütt felkereste, sebeiket bekötötte, a betegek feláldozta és így módon sok embert megmentett. A mezőn és erdőszé-lyén az utolsó szélugrasztott emberek bolyongtak, midőn az orvos veszedelmes feladatát befejezte és az egész ezredeségügyi járót visszatárdta, hogy az ellenség elől megmen-tesse. Ő maga azonban tisztában volt arról a veszéllyel, mely a kimerült, magára maradt legényiséget fenyegette. Az oroszok minden oldalról ordítózással lovöldöztek a nekik biztos prédára és a nagyobb kozákjárőrök mindkeze-

lebb jöttek. E pillanatban a derék orvos kö-zelben levő embereinket összehívta és maga köré gyűjtötte oly módon, hogy a menekülőket rendszeresen feltartóztatta, míg végre kö-rülből harminc fegyverképes emberből álló csapat állott rendelkezésére. E kis csapattal megszállotta az erdő szélét, mondván:

— Mindjárt meglátjátok, hogy fogjuk az oroszokat sakkban tartani!

Erre a tüzelés megkezdésére parancsot adott. A katonákat a bátor orvos nyugalma az ellenség közvetlen közelében annyira felbátorította, hogy nyugodtan elkezdtek löni és nemsokára a legmesszebbre előretört kozák-járőr megtizedelve és a nem várt ellenállás ál-tal sodrából kihozva vad futással menekült. A következő orosz csapatok meghökkenetek és egymásra torlódtak, amidőn az erdőszélen a harcrakész osztrák-magyar csapatot megpillan-tották. Cselt gyanítva, a tulheves üldözést abba-hagyták. Az ellenség tétozását kis csapatunk okos vezetője kihasználta és embereit vigan és baj nélkül a hátréthez vezette, melynél örömmel üdvözölték őket. E derék férfiú lélekjelen-lété és tetteire nélkül mind odavesztek volna. Az ezredorvos mellé a katonai érdemérem díszíti.

Hogyan képzelik Londonban a ber- lini életet?

— Angol lapok hazugságai éhínségről, láza-dásról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 9.

Londonban a Zeppelinektől való rettegés kö-vetkeztében a mulatóhelyek már a kora esti órák-ban bezárják kapuit, a csillag, kivilágított ter-mekre sötétség berul és az angol sajtóra hárul teljes súlyával az a feladat, hogy a tengerparti város lakosait jó hangulatban tartsa. Milyen mu-lattató eseményeket se Anglia keleti partjairól, se Flandriából, se Lengyelországból, újabban még csak Amerikából sem lehetett jelenteni a szegény an-go-loknak, minden erejükkel és szenvedélyükkel Ber-linből jelentgetik a jó angol lelkeknek gyönyörűsö-get és derűt hozó „eseményeket”. Ha a londoniak a nagy angol lapokban olvasgatnak, a flandriai és lengyelországi balhírekért avval vigasztalódhatnak, hogy Berlinben milyen rettenetes állapotok vannak.

Az angol lapok ugyanis nagy kedvteliséssel ír-nak arról, hogy Berlin külvárosaiban a rettenetes éhínség következtében véres forrongások vannak. Rendőrök és tüntetők százával öldösis egymást halomra és a vér patakokban fo-lyik Berlin utcáin. Az utcánsarkokon és híde-tési oszlopokon mindennap frissen nyomott vérveres plakátok hirdetik a nép panaszait:

„Ehen halunk, adjatok kenyeret, teremtsö-tek békét.”

A plakátok eltávolításán külön erre a célra ki-rendelt rendőrszolgálatok fáradoznak és amíg leva-karják a veszedelmes plakátokat, egész utcákat el-zárnak a közlekedés elől. Közlekedés közben sincs Berlinben, mert autók, villamosok, földalatti vasutak már hónapok óta nem járnak, mintán a szén, benzín, olaj teljesen elfogyott. Hogy a berlini utcáiban olyan sűrű tömegekben láthatók a járókelők, annak az az oka, hogy a jobb módú, gazdagabb emberek — akik még nem haltak meg éhen és nem lettek öngyilkosok — most gyalog-szerrel kénytelenek járni. — Szórakozásról szó sincs, még a királyi színházak is — amelyek egy darabig játszottak — közeledek voltak a császár külön palatájára bezárni kapuit. Így jelenleg leg-jobb híradást a Daily Telegraph legutóbbi számaiban egy berlini távirati tudósítás.

Ilyen hírekkel szórakoztadjak a londoniak, akik ugyancsak elképzelik a szenteknek veit Times, Daily Telegraph és Morning Post kiadói-

lenségek után olvashatnak egy berlini lapban a színházak és különféle szórakozóhelyek napi műso-rát hosszú sorban és megtudják, hogy Berlinben nem kell este 7—8 óra tájban eloltani a ragyogó villamoslámpákat, mert Berlinben még a Zeppelinek-től sem félnek...

— Bedeus Bella bárónő és Fényes Bo-riska szereplései teszik vonzóan érdekessé a Kőlesey Egyesület januári zsúrjainak program-ját. Január 24-én, vasárnap délután lesz al-kalma az aradi közönségnek a nagyteljeségű énekművésznőt meghallgatni a kulturpóloa ra-gyogó dísztermében. Bedeus Bella bárónő ezt a napot választotta, hogy a bécsi udvari opera színpadán aratott nagyszerű sikerei után méltán érdeklődő aradi közönségnek és elsősorban a Kőlesey Egyesület tagjainak feledhetetlen művészi élvezetet juttasson. A Kőlesey-zsúrok rendezősége fáradhatatlanul és áldozatot nem kimélve igyekezik vonzóan vonzóbb program-mal gazdagítani irodalmi délutánjai műsorát és így a január 24-én tartandó Kőlesey zsúrra megnyerte még egy kiváló zenei tudású és te-hetséges fiatal aradi urileánynak, Fényes Bo-riskának, Fényes Kálmán fűtőházi főnök le-ányának fellépését is. A fiatal aradi urileány művészi zongorajátékkal járul hozzá a délután sikeréhez. Január 24-én tehát valóságos kis hangverseny lesz a Kőlesey Egyesület irodalmi délutánja. A programot Fényes Boriska hang-u-latos és finom zongoraszámait nyitják meg. Ezután Kara Győző tanár a nagyhatalmak ér-deköszeütközéséről szóló előadásával fejezi be a világháború előzményit ismeretű elő-dí-sorozatot. Végül pedig Bedeus Bella bárónő nagy érdeklődéssel várt művészi énektudá-sa gyönyörkedtetni a közönséget. A Kőlesey Egye-sület valóban páratlan előzékenységgel gondos-kodik tagjai szórakoztatásáról, amikor a cse-kőly évi tagsági díjért valóságos hangversenye-ket rendez. Természetes, hogy a január 24-iki zsúrt az egyesületnek mindazon tagjai — az ujonnan belépők is — akik zsúrjegyüket az egyesület pénztárából, vagy a kulturpóloa könyvtárában a hivatalos órák alatt kiváltották, ingyen látogathatják. Nem tagok részére egy koronás belépőjegyek lesznek.

— Vasúti forgalmi korlátozások a dél-vidéken Január tizedikétől kezdve a teme-svári és a szabadtéri államvasúti üzletvezetőség vonalain a személyforgalom ideiglenesen meg-szűnik, illetőleg egyes vonalakon korlátozások lépnek életbe. A gyorsvonatok közlekedése tel-jesen elmarad, azonban a személyvonatok pe-dig Temesvártól Szegedig és Temesvártól Or-sováig, valamint vissza, az eddigi menetrend szerint tovább is közlekednek. Szeged és Bu-dapest között naponta csupán egy postavonat fog járni, melynek indulási, illetve érkezési ideje az egyes állomásokon lesz megtudható. A Szeged és Budapest között közlekedő kat-onai menetrendszerű postavonatot csak kis h-tó-sági igazolvánnyal lehet igénybe venni.

— A háziezred gyászja. A következő gyász-jelentést kaptuk: „A 83. gy. e. IV. zászlóalj-nak tisztikara mely részvételt tulajta a szere-telt és nagyrabecsült bajtársnak Sárkot István tartó zászlósnak elhunytát, ki I. évi december hó 8-án Szerbiában a Kremen melletti ütközet-ben hősi halált halt.”

— A tanítóképző tartalekkórház vezető-sége őszinte köszönetet mond Weisz Vilma fáradságot nem ismerő gyűjtésért, Schmitt Ferenc ujaradi mészárosmester és Deutsch An-dor, valamint mindazon nemes szívű adakozók-nak, akik a sebesültek számára izletes étel-nemüket adományozták. Egyben kérjük a n. ó. közönség további szíves pártfogását.

— Mindent a szegényeknek. A Figaro közli egy párisi előkelő hölgy alábbi levelkáját, amelyet egy barátjához intézett:

— Édesem, vidám kis történetet mondhatok el neked, amelyből megértheted, hogy miért mondogatták ezidén utókor olyan szorgalmasan agglegény jóbarátaink: „Ezidén nincs újévi ajándékom, mindent a szegényeknek adtam!” Talán te is jól ismered S. márkot, ezt az öreg Don Juant, Róla szól a történetem. S. vigan él, sok házhoz bejáratos, majdnem minden este máshová hivatalos, roppant udvarias és figyelmes a hölgyekkel szemben, csak egy kicsit farkas. Hölgy ismerőseinek évről-évre egy-egy louis-ért vásárol bonbonos újévi dobozt, miután azonban közel száz hölgy ismerőse van, ezek az egy louis-ért együttvéve mégis 2000 franc-t jelentenek. Most a háború kedvező alkalmat adott S. barátunknak a takarékoskodásra. Egyik párisi kerület jótékonyági irodájában nagy előkelőséggel husz franc-t fizetett le a háború szegényei számára. A husz franc-ról szóló hivatalos nyugtát egy műkedvelő fényképes barátjának adta át és megkérte: „Készíts erről néhány tucat jó másolatot nekem. Egy kis tréfáról van szó.” A nyugta száz fényképes másolata kis idő múltán elkészült. S. márk szépen borítékokba rakta és mindegyik mellé névjegyet mellékelte ezekkel a sorokkal:

— Ezidén nincsenek bonbonok... Mindent a szegényeknek! Nem tettem jól.

A levelek eljuttak a hölgyekhez, akik elragadtatással válaszoltak:

— Édes barátom, ön elragadó! Magam se tettem volna másként? Milyen jó szíve is van önnek! Köszönet a szép gondolatért...

S. tehát néhány napig valóságos hőse lett a szalonoknak és nem győzték magasztalni finom és nemeslelkű tetteit, mellyel egyébiránt a szokásos újévi kiadásokból — 1980 franc-t megspórolt.

— Merénylet egy tábornok ellen. Fiuméből jelentik: Tegnapelőtt délután nagy riadalmat keltett a Piazza Danten, hogy egy dult arcú fiatalember revolverrel rálőtt Marich Mátyás tábornokra, majd önmaga ellen fordította a fegyvert. A tábornok sértetlen maradt, míg a merénylőnek mindkét halántékából szivárgott a vér. Míg a mentők megérkeztek, a közelbenállók közül többen felismerték a sebesültben Lucich Gerardi 28 éves hordárt, aki néhány pernyi élesztési kísérlet után meghalt. Lucich valószínűleg elmezavarában követhette el a merényletet. Lucich Gerardi ugyanis erősen terhelt családból származott. Atyja már 15 éve, Galdino nevű volt levélhordó testvére pedig egy év óta a lipótmizei, örültek házában van. Exaltált természetűnek ismerik a család többi tagját is. A merénylet napján Lucich feltűnően izgatott volt. Délután felkereste Segota dr. fiumei városi titkár a hivatalában, majd Dardi Vazul városi tanácsvezető szobájába ment, ahol kifakadt, hogy a tanácsvezető nem akar lépéseket tenni a katonai szolgálat alól való felmentése érdekében. Lucichot ugyanis a B. alosztályú népfelkelők sorozásánál alkalmasságuk nyilvánították. Dardi végül meguntta Lucich kifakadásait és eltávolította. Ettől kezdve a tett végrehajtásáig mit sem tudtak róla. Legutóbb, január 1-én mint javult ideg-beteget bocsátották el a fiumei kórházból.

— Istóczy Győző meghalt. Szegényes viszonyok közt, kis lakásban halt meg tegnap a nyolcvanas évek rettegett antiszemita-vezére, aki az eszteri heceek idején világhírű nevet szerzett szereplésével és félelmetes demagógiájával az alig nyolcéves életű, antiszemita-párt harcosainak. Képzelt, nagy kvalitású és meggyőződéssel vezére volt a szörnyeszmének. Valamikor nagyvagyону ur, akit anyagilag tönkretett a politika és már két évtizede abból élt, hogy könyveit parókiákon és nagy hívei közt maga árultotta. Kivüle még csak Onody Géza és Andreánszky Gábor báró él, a régi antiszemita pártból, Verhovay, Simonyi Iván, Csáth és a többiek egymás után dőltek ki mellőle, a többiek pedig hátat fordítottak régi elveiknek. Hogy a vezérek közül mindet: Verhovayt, Onodyt csapások sújtották és törték le, abban sokan a végzet kezét látták. Velük egy

káros, de érdekes irány tűnt le, amely letűnésnek csak örülni lehet, sajnálni legfeljebb azt az egy-két értékes tagját, akit — mint Istóczyt is — tulzó extrémítása tett lehetetlenné.

— A katonák meleg ruháira adakoztak: Spitz Ida, Somogyi Józsefné, Olasz Pálné, Freud Fülöpné, Vogel Lipótné 10 kor., gr. Königsseg Fidéi 20 kor., özv. Fodor Mihályné 4 kor., Ruttkay gyermekek 6 kor., Uray Józsefné, „Victoria” takaré- és hitelintézet 40 kor., Nemess Zsigmond dr. 10 kor., Suhayda Lajosné (Somoskasz), Suhayda Culika, Suhayda Annuska, N. N., özv. Kabdebó Béláné. Köszönet a nemes lelkű adományokért. — Szíves adományokat tovább is elfogad dr. Múlek Lajosné.

— Herceg Ferenc előadása Aradon. Az országos hadsegélyző bizottság elhatározta, hogy a legnevesebb írók közreműködésével, az egész országban felolvasásokat rendez, a háborúval összefüggő kérdésekről, hogy az otthonmaradtak lelkét felrisszítse, kitartásukat erősítse. Aradra Herceg Ferenc, az illusztris író jön február hónapban és „A háború és a magyar nép” címén szól az őt mindig szeretettel váró aradi közönséghez. A helyi bizottság a legközelebb állapítja meg az előadás napját.

— A pécskai paraszt és az orosz ágyu. Napról-napra sok bámulója akad a város háza előtti téren felállított orosz ágyúnak. Különösen a lövőnaton a városba befelé igyekvő idegenek nézik csodálkozva a szákmányolt fegyvert. Egy pécskai paraszt a nagy meglepetésbe még füstöt is látott az ágyu körül és meg is jegyezte a körülötte lévő nem kis ámulatára:

— Ahun a', még füstöl is!

— Dehogy füstöl — jegyezte meg egy aradi úri ember.

— Akkor az ur rövidlátó. Nem látja az ur a füst gombolyagot?

— Már hogyné látnám. Valaki cigarettázik ott és kend annak a füstöt látja.

— Mán én amondó vagyok, hogy az is könnyelműség ágyu mellett égo cibarral járni. — és ezzel — mint aki nem hagyta magát lefúzni — ott hagyta az úri embert...

— A liceumi tartalék-kórház vezetősége a következő adakozóknak hálás köszönetét fejezi ki: Frits Lajosné, Wagnerné, özv. Rontayné, Kupsa Jánosné, Tolnayné, Kayser Bertiné, Ehrenfeld Emma, Badovits Ella, Honvéd-laktanyai tisztí ékező, Schpitz nővérek, özv. Feldmanné, Szerinka nővérek, Farkas (hentes), Rontayné, Fürber Lajos, Winter Sárika, Lambarné, Rozsnyay nővérek, Kresz Ferenc, Lambner Józsefné, Mayerhoffer Lajosné, özv. Váráshelyi Laciné.

— Négyes ikrek. Temerin községben a héten Schwager Mária, parasztlányoknak négy gyermeke született egyszerre: három fiú és egy leány. A kis leány meghalt, — a három fiú azonban erős, egészséges és buzgó szívűk — felváltva — az édes anyatejet. Míg tehát a haretérén pusztulnak az apák, azalatt itthon az előrelátó anyák ily módon pótolják a veszteségeket. És husz év múlva Temerinben három ikerestvér egy napon fog sor alá állani.

— Köszönetnyilvánítás. Az izr. népkönyha részére az elmúlt héten Klein B. Vilmosné 20 koronát, Bácskay Béla dr. 20 koronát, Antal Zsigmondné 10 koronát, özvegy dr. Rosenberg Sándorné 6 koronát adományozott, mely nemesszívű adományért köszönetet mond az elnökség. — A népkönyhában a jövő héten a védasszonyi tisztelet Funkoisten Józsefné, özvegy May Jánosné és özvegy Róth Bernádné foglak ellátni.

— Elvesztett pénztárca. Egy szócay pénzbeszedő a délután 4 és 5 óra között a Főtéren, a Husserl lélo nagytörzse és a Matzky-cukrászda közötti utvonalon elvesztette fekete bőrpénztárcáját, amelyben 78 korona és néhány fillér volt. A megtalálót arra kéri esélyes jutalom ellenében is — hogy juttassa a tárcát és a pénzt a rendőrségre, mert a nagy összeg megtérítése súlyos csapás lenne a szegény emberre.

— Több, mint 110.000 kötetből álló kölcsönkönyvtár Krausz Paulin, színház-épület 241

— Fischer Simon Nagy Áruháza a Színház-téren a következő cikkeket ajánlja ezen a héten u. m. háti szék katonák részére: koronától feljebb, jó meleg katonakeztyűk, harisnyák és svetterek. Gyermekeknek 15 koronától 150 koronáig, gyermekszékek 12 koronától feljebb. A nagy áruházban bevonultak részére 2 százalékos engedmény. 227

— Bevonulók részére meleg alsóruházatok, svetterek, takarók és katonai felszerelések legolcsóbb árak mellett kaphatók Fodor és Harsász úri divat üzletében Aradon, Fehér Kereszt szálló épületében.

— Vizmentes hadicsizmák, hadi cipők, hócipők és előírások lábszárvédők óriási nagyságú választékban Weinberger János kizárólagos cipőraktárában Andrassy-tér 20. szám. 201

— A bevonulók figyelmét felhívjuk: Chiek úri divat üzletre, Arad, Andrassy-tér 19. Pannonia-szállóval szemben, ahol teveszűp. swatter, alsó nadrág, takaró, harisnya, valóján Jäger selyem és japán papír-alsóruha, altzások és más hadfelszerelési, cikkeket legolcsóbban beszerezhetők. 191

— Magyar és osztrák hadibélyegek megzát két koronájával veszi Kerpel Izso könyvkereskedése. Ugyan-e oég vásárol egész bélyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411

— Ugyvédi irodák b. figyelmébe. A kir. Igazságügyminisztérium 9900-1912. I. m. sz. rendeletében előírt és kötelező négytörvényre hajtási nyomtatvány kapható az Arad nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

Farsang.

Farsang. Az első farsangi vasárnap. De hirtelen nincs zenének, táncnak, bácnak... Valahol messze, északon vagy délen Katonák néznek át a fagyos, télen, — Néznek és látnak: száz imbolygó árnyat, Hópiha párcat, kik táncot járnak Fekete éjben, örökös éjjelen — — — Farsang. Az első farsangi vasárnap.

Allnak a fagyba', a jégbe', a hóba' — — Fülükben megzug a pokoli nótá: Mintha minden fegyver ütmet verne Gránát csap le arra, golyó hull erie, Úvöltve szóll rohamok hahója, Csillárt gyújtogat a robbanó csóva; Felvert föld, sár hull, buszafat pernyo — — Allnak a fagyba', a jégbe', a hóba'.

Itt csak a táncos, ujjazó, vad farsang! Ragadó zenéje menyedőrogo harsant, Szélében a hus, esont, vér, izom lenállik, Járnak mégis nótáját halólig. Ezer fegyver zengi, ezer acélos lant, Jajszó, nyögés, horgás, velőitépő, nyers hang; Véresen, pusztulón száguld ez a bál itt Csátatéri táncos, ujjazó farsang.

Hóleples, vérpárás szörnyű bálterembe Utolsó táncukra mennek milliók szembe Csupa táncos férfi. Mindnek akad párja; Akit embere nem, forró golyó várja... Innen is, onnan is rohanva, kerengve Hull halomba holtig harcot járók rendje... Néma hajnal virrad hangos éjszakán Hóleples, vérpárás, szörnyű bálterembe... Rendre.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	257
Szerkesztőség csak éjjel használható	
redakciós	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
nyomda	151

VÁROS ÉS MEGYE

Folytatólagos sorrendje az Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi január hó 18-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 30. A tanács előterjesztése néhai Wissner Aladár által vásárolt telek ügyében. 31. A polgármester előterjesztése az új törvényhatósági bizottsági tagoknak bizottságokba való beosztása iránt. 32. Az igazoló választmány bejelentése további 6 virilizsnek folytatólagos igazolásáról. 33. A tanács előterjesztése, hogy Szecsánsky László, Marian József és Román Václav által emelt új épületek bérjévédelmeire a közszéki adómentesség megadását. 34. A tanács előterjesztése az 1914. évi október-hónapban elő és leírt állami adónak megfelelő közszéki adó elő- és leírása tárgyában. 35. A polgármester előterjesztése Kotsán János adóvégrehajtó nyugdíjaztatása tárgyában.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Légió. A lengyel légió budapesti címét nem tudjuk, de ha Stadnitzky László gróf (a légió magyarországi szervezője) nevére ír Budapestre, levelet valószínűleg közelebbi cím nélkül is megkapják.

W. A. A posta most nem vesz föl olyan csomagokat.

Radovicban szolgáló aradiak. Ha elkészül: Önközlő sem feledkezünk meg. Most van munkában.

Versirő. Ismételtén megízmentük, hogy csak jó verseket közlünk. A hasznos érzés néhány gyöngy rimmal még nem vers.

Kiváncsi. Belgrád december másodikától december kilencedikéig volt a miénk. Még pár nappal azután is át-át jártak kisebb csapatok, mert a szerbek csak jóval a kivonulásunk után közelebbiek meg fővárosukat.

Ixi. 1. Tudomásunk szerint férjhez ment. 2. Jelenleg a harctéren van. 3. Közelebbi címét nem szabatos.

Három S. Köszönjük szíves figyelmét, de ilyen természetű közleményekkel bőven el vagyunk látva és a dolgok természetéből nyilvánvaló, hogy mi a hozzá való adatokat, forrásokat sokkal hamarabb érhetjük el, mint ön.

Álmodozó. Így rendkívül bonyolódott és hosszadalmas lenne a kért fölvilágosítások megadása. Minden részletükben nem is szabad közölni. Ha azonban valamelyik hétköznapi délutánján fél négytől, hétig fölkeres, szívesen elmondjuk szívesen azt, ami érdekl.

14139. Jogos volt a követelés. Az új moratórium rendelet megengedi.

Sándor. Az aradi háromezred veszteségjelentésében még alig szerepelt, különösen a legénységi veszteségekről hiányzik a kimutatás. Az ezred törzsnél jórészt csak most állították össze az erre vonatkozó adatokat és így még bizonyos időbe telik, amíg a százon felül következő hivatalos listák valamelyikébe bejutnak a megsebesült és elesettek aradi bakák nevei, azoké, akik közül a sebesültek már régen fel is gyógyultak talán.

Vidéki S. S. Panaszát nem értjük. Tessék talán szabatosabban, rövidebbre fogva megírni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1915. évi január 10-én:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal:

E v a.

Operette 3 felvonásban.

Este 8 órakor rendes helyárakkal:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Szőike Pepi.

Csibész, operette 3 felvonásban. Idegen eszme után Irtó: Hervay Frigyes. Zenéjét szerző: Sas Náci. Karnagy: Tilger Arpad. Rendező: Polgár Sándor.

Közdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

Uj könyvek.

* Katonánóták. Megjelent Bathó János Katonánóták c. daloskönyve a „Sárospatak” kiadásában, a sebesült katonák javára. E füzetben husz hangulatos, katonánótát örökít meg a jónemű szerző; A nóták tiszta jövedelme a sebesült katonáknak van szánva. A csinos kiállítású füzet 50-fillerért kapható Sárospatakon a „Sárospatak” szerkesztőségében.

* Világháború Heti Postája. Január első száma igen érdekes híreket és leírásokat közöl a háborúval kapcsolatban. Megjelenik hetenként, előfizetési ára negyedévre 1 korona 50 fillér, egy hónapra 50 fillér. Megrendelhető a kiadóhivatalnál: Wessely és Horváth-nál Pécs, Munkácsy Mihály-utca 9.

* A Világháború képes krónikája. Révai Testvérek népszerű vállalatának most jelent meg a 14. füzet. Az új füzet is tele van eredeti hatásteri képekkel, mélynyomású műmelléklete, pedig Geiger Richard művészi rajza, mely a Lamberg melletti harcokból ábrázol érdekes jelenetet. A főbb fejezetek címe a következő: A dicsőséges német beszámoló. — Királyunk és Vilmos-császár. — Hadüzenetünk Belgiumnak. — A St.-Qentini csata. A megrettant franciák. — Háborús kormányalakítás. — Szózat a franciákhoz. — Az oroszok kiverése Kelet-Poroszországból. — Az allenburgi, a lycki csata stb. Ugyancsak e füzet ismerteti írásban és képen az önkéntes őrsereget. Egy füzet ára 24 fillér. Előfizetés negyedévre 3 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII. Üllői-ut 18.

NYILTTER.

A borossebesi uradalomhoz tartozó gódsi

cerithium mészkőbánya

1915. évi március 1-től

haszonbérbe adandó.

Felvilágosításokat ad: Dr. Czédli ügyvédi irodája, Arad, vagy **Uradalmi számtartóság**, Borossebes. 116

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVÍZ

BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványvíz.

Vese- és hólyagbajoknál, vesemedence idült hurutjainál, húgykő és fűvényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyított. — Orvosiilag ajánlva. 5665

Főraktár:

őzv. Winkler Sándorné Arad, Magyar-utca 4.

Hív a császár!

Következő

ujdonságok
érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárba:

Williamson: Az erdők fia, Krudy: 42-es mozsarak, Maim: Halál Velenczében, Lagerlöf: Liljencrona otthona, Jókai: Kedves Atyafiak, Fernals: Igen! Nem, Nagy Endre: A nagy háború anekdotáinak, Bródy: Fehér könyv, Fáy András: Attila, Grazia Deledda: A repkény, Révész: Az Urhidai leányok, Anatol France: A Szilfák alatt, Révész: Szemtől szembe, Trisztán: A csendes férj, Mann: Ronda tanár ur, Borsszem naptár 1915. évre, Ujhelyi N.: 1914. történelmi regény, Révész B.: Veltük, értük, Lampréth G.: Beszélgetés a házasságról, Trisztán B.: A kis kávéház, Vecsey: Keresük a boldogságot, Boros M.: A kék hattyú, Herceg: Mikszáth almanachja 1915. évre Krudy Gy.: A vig ember bus meséje, Linnankoski J.: Dal a tűzpiros virágról, Süle A.: A világháború, Farkas I.: Mária mesél, Glyn E.: A sfinx, Mereskovszky-Leonardó da Vinci, Szász Z.: Séták a függőkerékben, Lux T.: Küzdelem az élettel, Hajdu M.: Gileád, Ujvári P.: Földanyánk lovagjai, Szini Gy.: Profán szerelem, Georges H.: Haladás és szegénység.

Németben: Dreyer Max: Auf eigener Erde, Bang H.: Die Vaterlandlosen, Zobelitz H.: Die Frau ohne Alltag, Stratz R.: Das weisse Lamm, Du und ich, Skowronnek R.: Die Frau Leutnant, Bailestrem A.: Das wogende Licht, Herzog R.: Das grosse Heimweh, Gersdorf A.: Glück und Segen, Lucka E.: Tod und Leben, Lagerlöf S.: Herrn Arnes Schatz, Braun Lily: Die Liebesbriefe der Marquise, Kummer F. A.: Der grüne Götz, Rosegger P.: Die Forsterbuben, Oertzel M.: Zum Irrgang, Winslow H.: Ein weiblicher Bürgermeister, Klinkovström: Der Doktor, Dunker D.: Morsch im Kern, Rasmussen E.: Schwester Ingeborg, Stratz R.: Stark wie die Mark, Watanna O.: Japanische Nachtigall, Herzog: Die Welt in Gold, Skowronnek R.: Das bische Erde, Klinkowstroem: Die grosse Karriére, Foster: Droschke No. 44, Hoffer C.: Der Lebende hat Recht.

Kölcsöndíj: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bérlek is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona, vagy füzetenkint 20 fillér.

Legújabbak: Reményi: Mikor az est mesélni kezd... Gilbert: Kino-Walzer, Zerkovitz: „Ebben a mostani világban.” Gerzso A.: Vörös ördögök indulója, Zerkovitz: Drágám így kellett lenni!!! Heidelberg: Fekete hegyek közt... Hinterfeld: A moztündér. (Kino-Königin) Heidelberg: Csak visszajönne! Vincze: Ima (Dal a magyar zászlóról.) Zerkovitz: „Megpróbáltam nálad nélkül élni...”

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

FOG- tőmések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból. ::

FOG- koronák, hídak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból. ::

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. ::

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálístáknál mint assistens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkelőbb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessek.

TELEFON: 10-11. SZÁM. 167

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17

Cognac,
Likörök,
Szilvorum,
Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota. 5781

500 koronát fizetnek annak, ki

Barilla-fogvizetnek használatát mellett, üvegje 80 ml. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök. **Barilla A. Örökösöl,** (E. Winkler) Wien X., Gürtelgasse 7. — Kapható Aradon minden gyógyszerárban, különösen **Földes Kelemennél,** Deák Ferenc-utca 11. szám. **Hehs Vilmos,** Batthyány-utca és **Vojtek és Weisz.** Kérjünk mindenütt határozottan **Barilla-féle** fogvizet. Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak. 5791

Költözködők
figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Izr. Leányinternátus

József főherceg-ut 19., I. em.
Városi és megyei telefon 933.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi, polgári és középiskolai előkészítés. Külön tárgyak: idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Igazgató tulajdonos:

STERN ILONKA,
okl. tanítónő. 5436

Egy alkalmi vétel kapcsán sikerült nagyobb mennyiségű I. r. tűzifát olcsón megvásárolnom. Ennek következtében azon kedvező helyzetben vagyok, hogy

apritott
tűzifát

rendkívül jutányos áron árú-síthatok.

— Kivánatra házhoz is szállítom. —

Tisztelettel

Virág Kálmán

Arad, Erzsébet királyné-körút 59.

Telefon 65. sz. 5785

Németországi tanulmányutjai után

Dr. Lányi I.

orvostudor, ideg- és gyermekorvos

lakásán: Arad, Zrínyi-utca 2. sz., II-ik kapu, Bohus-palota, (szabad lifthasználat) rendel: idegesség, asthma, neurasthénia, hysteria, anyagcserebetegség, neuralgia, kezdődő tuberculosus és gyermekbetegségek ellen. 120

Zongora-Garai Károly,

javítások és
hangolások,

ugy helyben, mint vidéken pontosan eszközöltetnek 4881

Ehrbar Henrik

zongorahangoló

Arad, Erzsébet-kört 34. sz.

vas- és rézbutor készítő
ARADON,

József főherceg-ut 11. sz.
Karolina-utca sarok.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsik-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karókat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecukható ágyakat és madracokat. Szállodai és kávéházi, kórház és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök. 707

Biztos existenciájú

üzlethelyiség.

Csanádvármegye Földvár községében levő 30 év óta fennálló, ugy helyben, mint a környéken legjobb hírnévnek örvendő nagy üzlethelyiséget és tágas lakást magában foglaló házam 1915. január 1-től bérbe adandó. Üzletalapításhoz kevés tőkével rendelkező kezdőknek is biztos megélhetést nyújt. 211

Steiner Gábor, Hódmező-Vásárhelyen

Bérbeadatik

méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában egy tágas, diszes

üzlethelyiség

mellékhelyiségeivel, a főtéren. Továbbá két szép üzlethelyiség a Zrínyi-utcaiban. Valamennyi helyiség központi fűtéssel van ellátva. Értekezhetni alólírott házigondnokkal

BÓDY BODOG. 159

KNAPP SÁNDOR

kérmefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó intéző, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatszínre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz úton. — Továbbá osipke- és szövet-függöny, szőrme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, keztyűk stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat. 4879

Ne feledje el!

Tekintse meg kirakatainkat!

166

Hogy a Gerő-féle cipők
csoport-árúsítása az is-
mert olcsó árakban 1915.
évi február hó 28-ig tart.

Cipő Tőzsde

Apollo mozi mellett.

Kérjük a címre ügyelni

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Balacer-utca 2. sz.

Telefon 242 Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos oszillárokat, villanyos fő-
zőedényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajszító vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

Anyák figyelmébe.

Legjobb norvég
csukamájolaj.

Egy üveg ára

K. 1-80

Kapható:

Wajdits György

„TURUL”

gyógyszertárban
Arad (Karolina-u. és Fe-
renc-tér sarok.)

II GYENGE FÉRFIAK II II ÖREGEK és FIATALOK II

kérjenek ezen baj megmentő meg-
szüntetését tárgyaló ismertetést. 40
fillér postabélyeg csatolása mellett.
Nem belsőleg bevezendő gyógyszer. Cím 2603

„NOVA MECHANIKA 115.”
Budapest — Főpost — Flókbérlet 40.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elne-
vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
a bőrt kát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes,
izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is
estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra
öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
lyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan
lesz, mintha valami lehetetlen finomságu harmattal (a gyü-
mölcs barmvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

piper-szappan- és vegyszert gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban

1224

Felhívás!

teljesen újonnan berendezve a
Fekete Sas szálloda.

18 modernül berendezett szobával.
Kapcsolatban kávéházzal és ven-
déglovel. Szobák K 1.20-tól feljebb.
kaphatók. Kávéház egész éjjel
nyitva, naponta 1. ső rangú cigány-
zene hangverseny. Előrendő kávé-
házi italok. Kitűnő és olcsó erdélyi
magyar konyha. Abbonnensek bár-
mely időben ellogadhatnak. Pen-
sionszerű teljes ellátás legjutányo-
sabbban kapható. 177

Selvény- és foglaltat kérünk, kitűnő
tisztasággal:

Szere és Társa,

szálloda és kávézók.

26—1915. szám.

Árverési hirdetmény.

A császári állami szőlőtelep
állatállományából részben ki-
telejeztett, jórészt számfelüli
következő tenyésztő állatok lesz-
nek 1. évi január 13-án,
délutáni 10 órakor a telep
irodájában megtartandó árve-
résen eladva:

- 10 drb. tehén,
- 2 „ üsző,
- 2 „ fiatal bika.

Az állatok bármikor meg-
tekinthetők.

Csála, 1915. január hó 8-án.

Telepkezelőség.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat
vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-
kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivi-
telben. Sodrony-ágybetétek vas- és fagerettel minden
méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk
mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség: Aulich L.-utca 14. Üzlethelyiség: Zrínyi-utca.
Gyári telefon 423.

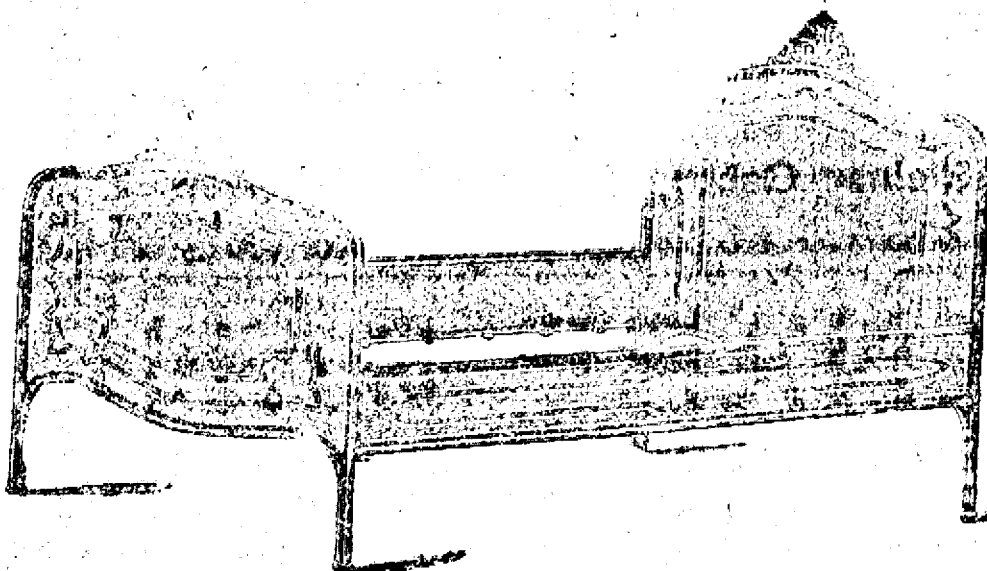
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bér-
mentve küldünk.

Értes megrendeléseket kér, tisztasággal: 5697

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben.

Lakatos és fénvázó tanoncok felvételeinek.

Apró hirdetések.

LAKÁST KERESNEK.

Keresek

földszintes 4-5 szobás lakást
mellékhelyiségekkel, lehetőleg
kerttel. Cím a kiadóhivatalban.

218

KIADÓ LAKÁS.

3-4 és 5 szobás lakások

ujjonnan festve, minden hozzátar-
tozó kényelmes mellékhelyiséggel,
fűtőnek is alkalmas, azonnalra
kiadó Hassinger-u. 6. Ugyanott
több pince raktárnak kiadó. 8081

Egy különbejáratú

butorozott szoba 1, esetleg 2 sze-
mély részére folyó hó 15-re kiadó.
Ugyanott kosztosok is felvétetnek.
Andrássy-tér 9.

218

Kiadó

a Szabadság-tér közelében 2 utcai,
1 udvari, hálófülke és fürdőszoba-
ból álló II. emeleti lakás a szük-
séges mellékhelyiségekkel, 1915.
február 1-re. Bővebbet e lap kiadó-
hivatalában.

Orosy-utca 8. szám

alatt 2 szobás lakás, központi fű-
téssel és állandó melegvíz ellá-
tással, február hó 1-re kiadó. 6019

Modern lakás

földszinten, 3 szoba, fürdőszoba,
hozzátartozó mellékhelyiséggel
együtt, május 1-re kiadó. Ferdi-
nánd-u. 8.

214

Belvároshoz

közel eső Illés-utcai 51a. számú
magánház, kert, 3 szoba, konyha
és mellékhelyiségekkel, azonnal
kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5488

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Tolnai Világlapja

házhöz szállítva, az összes ked-
vezményekkel kaphatók Minerva
könyvkereskedésben Arad, Dobó-
utca 1. sz.

207

Rózsaburgonya

és hópehely a nyírségből, csakis
elsőrendű, állandóan kapható leg-
jutányosabb árban, házhozszállí-
tással Rubinstein Mór szállítmá-
nyozási üzletében Arad, Minorita-
palota- Telefon 188.

5922

Megjelent

Tolnai Világlapja Érdekes Ujság
I. II. III. füzet. Lekszikon 1-5.
kötete. Pontosan házhöz szállítja
Krausz Paulin könyvkereskedése
Szlátházépület, Telefon 511.

241

„Qui Si Sana“

5161

Egy szép hálószoba-butor
eladó, bármikor megtekinthető.
Vörösmagyar utca 1. (színházszal-
szemben.)

160

Veszek

uraktól levett férfi ruhát, téli
kabátot, városi és utazó bundát a
legmagasabb árban. Mindennemű
használt butort veszek. Bleier Ig-
nátz, Szent-Pál-u. 12.

4899

Náder Gyula és Fia

késműves és villanyszerelési üz-
lete Weitzer János-u. 11. Min-
dennemű javítások és felszerelések,
hajnyíró-gépek és borotvák kö-
szörülése legpontosabban eszközöl-
tetnek.

5567

Burgonya,

kitűnő ízű, kisebb-nagyobb meny-
nyiségben, házhöz szállítva kap-
ható Niederhauser Gyula gazda-
sága Arad, postafiók 168.

5260

KÜLÖNFÉLE.

Nagy raktár,

a belváros közelében, kiadó. Bő-
vebbet Éles Arménál.

162

Bármilyen

bádogos és vízvezetési munkát
készt Diamant Jenő Arad, Weitzer
János és Kazinczy-utca sarkán.

2991

8/1915. ügyszám.

Árverési hirdetmény.

Abrahám Simon aradi lakos
megkeresésére Berkovits Sámuel
birtáni lakos keredelmű vevő ro-
vására egy waggon burgonya Ara-
don, Fábrián-utca 5. szám alatti
pincehelyiségben 1915. évi január
hó 15. napján délután 3 órakor
közbenjöttöm mellett megtartandó
nyilvános árverésen a legtöbbet
ígérőnek készpénzfizetés ellené-
ben eladatni fog.

Kelt Aradon, 1915. január 9-én.

Dr. Pálmai Lajos, s. k.

233

kir. közjegyző.

Fogak

húzása, tömése, fogsorok, aranyhi-
dak és koronák ideálisan szépen,
rágásra kitűnőek, készülnek 3091

Halmos

fogtechnikai termében Asztalos
Sándor-utca 10. sz. (Szabadság-
tér és Asztalos Sándor-utca sark.)

3683

Dr. Keppich

orvos ur házában.) Telefon sz. 638.

1914. V. 1863-3. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbírósg fenti
számu végzése által Ortutay Lajos
aradi lakos végrehajtató javára
278 kor. 84 fill. házbér tőke és

járadékai erejéig elrendelt kielégi-
tési végrehajtás alkalmával bíróság
lefoglalt és 608 koronára becsült
butorokból álló ingóságok nyilván-
os árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Aradon, Deák Ferenc-utca
29. sz. alatt leendő eszközölésére
1915. évi január hó 23-ik napjának
délutáni 3 órája határidőül kitűze-
tik és ahhoz a venni szándékosok
ezennel oly megjegyzéssel hivat-
nak meg; hogy az érintett ingósá-
gok ezen árverésen az 1881. évi
LX. t. c. 107. §-a értelmében a
legtöbbet ígérőnek becsáron alul
is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok
vételára az 1881. évi LX. t. cikk
108. §-ában megállapított feltéte-
lek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1915. évi január
hó 8. napján.

Györffy Arnold

bíró végrehajtó.

231

Tüzifa

4876

bükk I., II., III. és do-
rong, cser hasáb és
dorong kapható vag-
gononkinti vételnél
Körösvölgyi Pálma-
raktár Andrássy
tér 5. Telefon 651.

Száraz tölgy szőlő-
karó is kapható.

A legdivatosabb

levélpapírok

a legolcsóbb ár-
ban beszerezhetők

Jámbor Antal

papir- és írószerüzletében Arad,
Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefon szám 1022. 1231

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.

Minden dobozban 120 darab

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tőzsdeben.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeik
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó
fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános
gyengeség eseteiben. Ára 1/4 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Depillor.

E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és betűtömböntődéje. Kiadótulajdonos: Aradi nyomda r. t.